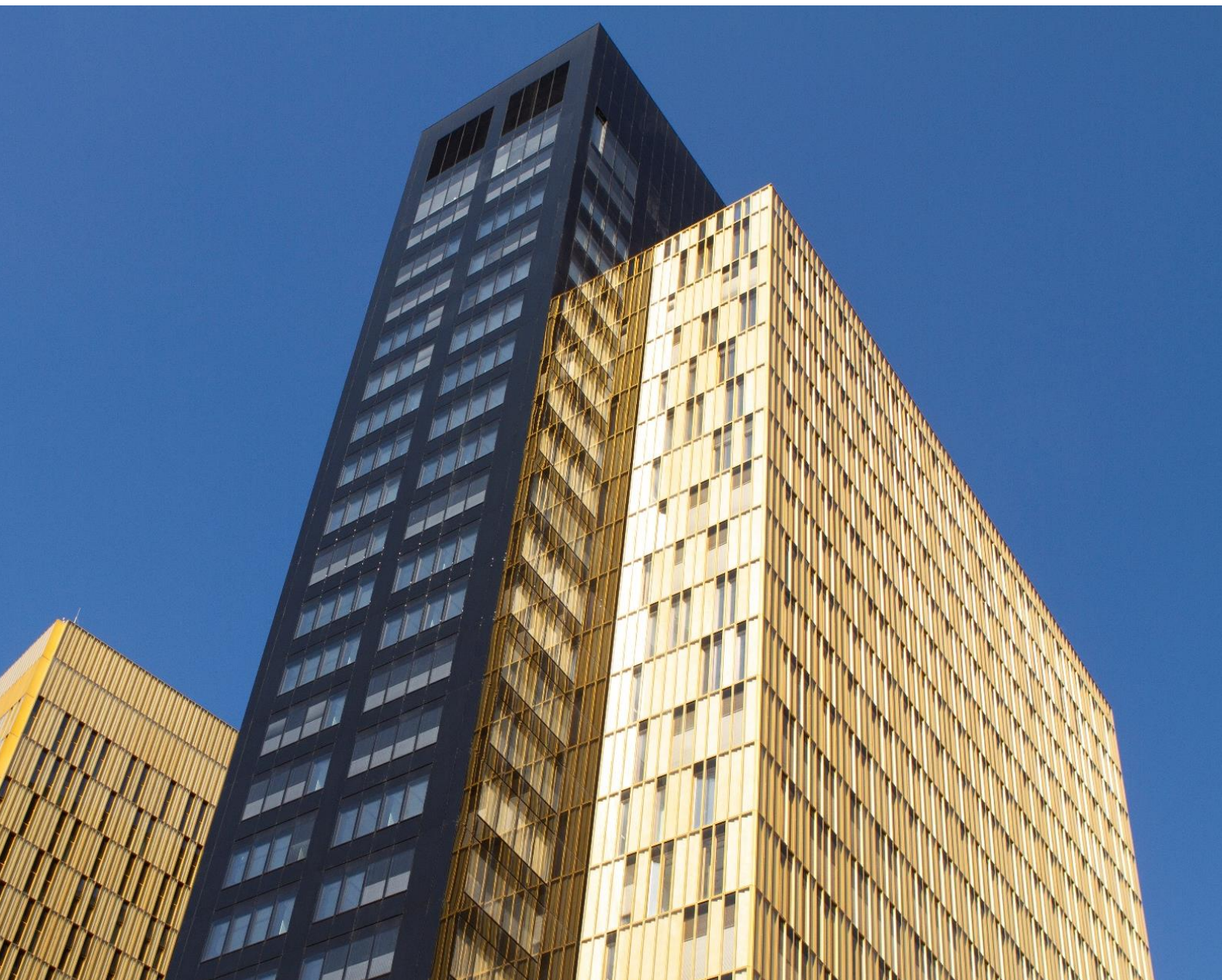

Informativní přehled

Kritéria a postupy pro určení členského státu
příslušného k posuzování žádosti
o mezinárodní ochranu

Předmluva

Na základě článku 63 Smlouvy o ES bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 50. s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 109; dále jen „nařízení Dublin II“), které vstoupilo v platnost dne 17. března 2003. Toto nařízení bylo změněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31; dále jen „nařízení Dublin III“), přijatým na základě čl. 78 odst. 2 písm. e) SFEU. Nařízení Dublin III vstoupilo v platnost dne 19. července 2013 a vztahuje se na žádosti o mezinárodní ochranu podané od 1. ledna 2014.

Zásadou, z níž tyto texty vycházejí, je, že každá žádost o azyl nebo mezinárodní ochranu podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti na území členského státu, a to i na hranicích nebo v tranzitním prostoru, musí být posuzována jediným členským státem. Tato nařízení definují kritéria pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti a postup pro toto určení.

Kritéria pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu jsou hierarchicky uspořádána v kapitole III nařízení Dublin III¹ a jejich účelem je umožnit členskému státu, kterému byla žádost o mezinárodní ochranu podána, vědět, který členský stát bude nakonec příslušný k posouzení žádosti.

Uvedená kritéria jsou vyjmenována v kapitole III, a to v následujícím pořadí:

- nejlepší zájem nezletilé osoby bez doprovodu²;
- přítomnost rodinného příslušníka, který je osobou požívající mezinárodní ochrany³ nebo žadatelem o mezinárodní ochranu⁴, na území členského státu;
- zachování rodinných vazeb⁵;
- vydávání povolení k pobytu nebo víz⁶;
- nedovolený vstup a pobyt⁷;
- vstup s osvobozením od vízové povinnosti⁸;
- žádost o azyl podaná v mezinárodním tranzitním prostoru⁹.

¹ Zejména v článcích 8 až 15 tohoto nařízení. Předtím byla uvedena v článcích 6 až 14 nařízení Dublin II.

² Článek 8 nařízení Dublin III a článek 6 nařízení Dublin II.

³ Článek 9 nařízení Dublin III a článek 7 nařízení Dublin II.

⁴ Článek 10 nařízení Dublin III a článek 8 nařízení Dublin II.

⁵ Článek 11 nařízení Dublin III a článek 14 nařízení Dublin II.

⁶ Článek 12 nařízení Dublin III a článek 9 nařízení Dublin II.

⁷ Článek 13 nařízení Dublin III a článek 10 nařízení Dublin II.

⁸ Článek 14 nařízení Dublin III a článek 11 nařízení Dublin II.

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

Tato kritéria se uplatňují na základě stavu v době, kdy žadatel podal první žádost o azyl v některém členském státě¹⁰.

Další specifická kritéria pro určení příslušného členského státu byla stanovena v nařízeních Dublin II a Dublin III.

V této souvislosti je zejména třeba uvést, že nemůže-li být na základě kritérií vyjmenovaných v těchto nařízeních určen příslušný členský stát, je k posouzení žádosti o azyl příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost o mezinárodní ochranu podána¹¹. Dále není-li možné přemístit žadatele do členského státu, který byl primárně určen jako příslušný, protože existují závažné důvody se domnívat, že dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, pokračuje v posuzování kritérií stanovených v kapitole III, aby zjistil, jestli nemůže být určen jako příslušný jiný členský stát. Pokud nelze provést přemístění žadatele do žádného členského státu určeného na základě kritérií stanovených v kapitole III ani do prvního členského státu, v němž byla žádost podána, členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, se stává příslušným členským státem¹².

Kromě toho jsou stanovena zvláštní pravidla pro případ, kdy je žadatel závislý na rodinném příslušníkovi, který oprávněně pobývá v některém z členských států, nebo kdy je jeho rodinný příslušník závislý na pomoci žadatele¹³. Konečně diskreční ustanovení¹⁴ umožňuje každému členskému státu posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, i když podle kritérií stanovených těmito nařízeními není k tomuto posouzení příslušný.

⁹ Článek 15 nařízení Dublin III a článek 12 nařízení Dublin II.

¹⁰ Článek 7 odst. 2 nařízení Dublin III a čl. 5 odst. 2 nařízení Dublin II.

¹¹ Článek 3 odst. 2 první pododstavec nařízení Dublin III a článek 13 nařízení Dublin II.

¹² Článek 3 odst. 2 druhý a třetí pododstavec nařízení Dublin III. Nařízení Dublin II neobsahovalo žádná odpovídající ustanovení. Článek 3 odst. 2 druhý a třetí pododstavec nařízení Dublin III byl totiž zaveden v návaznosti na vývoj judikatury, a konkrétně v návaznosti na [rozsudek ze dne 21. prosince 2011 \(velký senát\), N. S. a další \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#).

¹³ Článek 16 nařízení Dublin III, nadepsaný „Závislé osoby“. Dříve platil článek 15 nařízení Dublin II, běžně označovaný jako „humanitární ustanovení“.

¹⁴ Článek 17 nařízení Dublin III, nadepsaný „Diskreční ustanovení“. Dříve čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II, běžně označovaný jako „ustanovení o svrchovanosti“, jež vedlo k vydání několika rozhodnutí Soudního dvora [rozsudky [ze dne 21. prosince 2011 \(velký senát\), N. S. a další \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#) a [ze dne 14. listopadu 2013 \(velký senát\), Puid \(C-4/11, EU:C:2013:740\)](#)].

Seznam citovaných aktů

Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 50, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 109).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31).

Nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 ze dne 2. září 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 343/2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 222, s. 3; Zvl. vyd. 19/06, s. 200).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 182, s. 1).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. 2013, L 180, s. 96).

Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (Úř. věst. 2001, L 212, s. 12; Zvl. vyd. 19/04, s. 162).

Obsah

PŘEDMLUVA	3
SEZNAM CITOVANÝCH AKTŮ	5
I. URČENÍ PŘÍSLUŠNÉHO ČLENSKÉHO STÁTU	7
1. Kritéria pro určení příslušného členského státu	7
1.1 Nejlepší zájem nezletilých osob	7
1.2 Rodinné vazby	8
1.2.1 Rodinní příslušníci, kteří požívají mezinárodní ochrany	8
1.2.2 Vztah závislosti	11
1.3 Vstup na území	12
2. Výjimky z kritérií pro určení příslušného členského státu	14
2.1 Riziko porušení článku 4 Listiny	14
2.2 Diskreční ustanovení dotyčného členského státu	22
3. Absence výslovného rozhodnutí o určení příslušného členského státu	26
4. Relokace – Mechanismus dočasné odchylky od dublinského mechanismu	27
II. POSTUP PRO PŘEMÍSTĚNÍ DO PŘÍSLUŠNÉHO ČLENSKÉHO STÁTU	32
1. Přijetí zpět v případě nelegálního návratu do členského státu, který provedl přemístění	32
2. Předběžné rozhodnutí o přemístění	33
3. Lhůta pro přemístění	34
III. ROZSAH SOUDNÍHO PŘEZKUMU ROZHODNUTÍ O PŘEMÍSTĚNÍ	37
1. Omezený soudní přezkum – Nařízení Dublin II	37
2. Rozšířený soudní přezkum – Nařízení Dublin III	38
2.1 Nedodržení technických ustanovení	38
2.2 Nedodržení lhůt	41
2.3 Přezkum rozhodnutí o přemístění v případě přijetí zpět	46
2.4 Přezkum rozhodnutí o převzetí nezletilé osoby bez doprovodu	48
2.5 Možnost dovolávat se okolností, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění	50

I. Určení příslušného členského státu

1. Kritéria pro určení příslušného členského státu

1.1 Nejlepší zájem nezletilých osob

Rozsudek ze dne 6. června 2013 (čtvrtý senát), MA a další (C-648/11, [EU:C:2013:367](#))

„Nařízení (ES) č. 343/2003 – Určení příslušného členského státu – Nezletilá osoba bez doprovodu – Žádosti o azyl podané ve dvou členských státech po sobě – Nepřítomnost rodinného příslušníka nezletilé osoby na území členského státu – Článek 6 druhý pododstavec nařízení č. 343/2003 – Přemístění nezletilého do členského státu, ve kterém podal první žádost o azyl – Slučitelnost – Nejvlastnější zájem dítěte – Článek 24 odst. 2 Listiny“

Dvě nezletilé osoby eritrejské státní příslušnosti (MA a BT) a jedna nezletilá osoba irácké státní příslušnosti (DA) požádaly o azyl ve Spojeném království. Žádný z jejich rodinných příslušníků nepobýval oprávněně v jiném členském státě Unie. Britské orgány zjistily, že již podaly žádosti o azyl v jiných členských státech, konkrétně v Itálii (MA a BT) a v Nizozemsku (DA). Bylo proto rozhodnuto o přemístění nezletilých do těchto států, které byly považovány za příslušné k posouzení jejich žádostí o azyl.

Pokud je žadatelem o azyl nezletilá osoba bez doprovodu, nařízení Dublin II stanoví, že členským státem příslušným k posouzení žádosti je ten členský stát, ve kterém oprávněně pobývá její rodinný příslušník, pokud je to v nejlepším zájmu nezletilého. V případě nepřítomnosti rodinného příslušníka je k posouzení žádosti příslušný členský stát, v němž nezletilá osoba podala žádost o azyl, aniž toto nařízení upřesňuje, zda se jedná o první žádost podanou nezletilou osobou v členském státě, nebo o žádost, kterou naposledy podala v jiném členském státě.

V tomto ohledu Soudní dvůr prohlásil, že pokud nezletilá osoba bez doprovodu, která nemá rodinného příslušníka oprávněně pobývajícího na území Evropské unie, podá žádosti o azyl ve více členských státech, je k posouzení žádosti příslušný ten členský stát, ve kterém se nezletilý nachází poté, co tam podal žádost o azyl. Tento závěr vyplývá z kontextu a cíle nařízení, kterým je u žadatelů o azyl zaručit účinný přístup k posouzení právního postavení uprchlíka a věnovat zvláštní pozornost nezletilým osobám bez doprovodu. Tyto posledně uvedené tvoří kategorii obzvláště zranitelných osob, a proto je důležité neprodlužovat postup pro určení příslušného členského státu více, než je nezbytně nutné, což znamená, že v zásadě nebudou přemísťovány do jiného členského státu.

Tyto úvahy jsou podpořeny požadavkem na dodržování základních práv, mezi které patří zejména právo, podle kterého musí být při všech činnostech týkajících se dětí, ať už

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

uskutečňovaných veřejnými orgány, nebo soukromými institucemi, prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte¹⁵. Proto je v zájmu nezletilých osob bez doprovodu třeba neprodlužovat neúčelně postup určení příslušného členského státu, ale zajistit jim rychlý přístup k řízení o přiznání právního postavení uprchlíka.

Soudní dvůr upřesnil, že takový výklad neznamená, že nezletilá osoba bez doprovodu, jejíž žádost o azyl byla v prvním členském státě meritorně zamítnuta, může k přezkumu žádosti o azyl následně nutit jiný členský stát. Členské státy totiž nejsou povinny ověřovat, zda má žadatel postavení uprchlíka, považuje-li se žádost za nepřípustnou z důvodu, že žadatel po pravomocném rozhodnutí podal stejnou žádost.

1.2 Rodinné vazby

1.2.1 Rodinní příslušníci, kteří požívají mezinárodní ochrany

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, Bundesrepublik Deutschland (Dítě uprchlíků narozené mimo hostitelský stát) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

„Řízení o předběžné otázce – Společná azylová politika – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Nařízení (EU) č. 604/2013 (Dublin III) – Žádost o mezinárodní ochranu podaná nezletilou osobou v členském státě jejího narození – Rodiče této nezletilé osoby, kterým bylo dříve přiznáno postavení uprchlíka v jiném členském státě – Článek 3 odst. 2 – Článek 9 – Článek 20 odst. 3 – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. a) – Přípustnost žádosti o mezinárodní ochranu a příslušnost k jejímu posouzení“

Žalobkyně, státní příslušnice Ruské federace, se narodila v roce 2015 v Německu. V březnu 2012 bylo rodičům a pěti sourozencům žalobkyně, kteří též mají ruskou státní příslušnost, přiznáno postavení uprchlíka v Polsku. V prosinci 2012 opustili Polsko a přicestovali do Německa, kde podali žádosti o mezinárodní ochranu. Polská republika odmítla vyhovět žádosti německých orgánů, aby uvedené osoby přijala zpět, a to s odůvodněním, že tyto osoby již požívají mezinárodní ochrany na jejím území. Německé orgány následně odmítly žádosti o mezinárodní ochranu jako nepřípustné, a to z důvodu postavení uprchlíka, které těmto osobám bylo již přiznáno v Polsku. Rodina žalobkyně nicméně pobývala na německém území i nadále.

V březnu 2018 podala žalobkyně u německých orgánů žádost o mezinárodní ochranu. Tato žádost byla zejména na základě nařízení Dublin III odmítnuta jako nepřípustná.

Předkládající soud, kterému byla předložena žaloba proti posledně uvedenému odmítavému rozhodnutí, má pochybnosti o tom, zda členským státem příslušným

¹⁵ Je třeba rovněž poznamenat, že čl. 8 odst. 4 nařízení Dublin III nyní odkazuje na toto zohlednění nejlepšího zájmu dítěte při určování členského státu příslušného k vyřizování žádostí nezletilých osob bez doprovodu.

k posouzení žádosti žalobkyně je Spolková republika Německo, a pokud ano, zda je tento členský stát oprávněn odmítnout tuto žádost jako nepřipustnou na základě tzv. procedurální směrnice.

Konkrétně se tento soud táže, zda některá ustanovení nařízení Dublin III a procedurální směrnice lze použít obdobně na situaci žalobkyně. V této souvislosti se zaprvé táže, zda se s cílem zabránit sekundární migraci čl. 20 odst. 3 nařízení Dublin III, který se vztahuje mimo jiné na situaci dětí narozených po příjezdu žadatele o mezinárodní ochranu, použije na žádost o mezinárodní ochranu, kterou v členském státě svého narození podá nezletilá osoba, jejíž rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě¹⁶. Zadruhé se předkládající soud táže, zda se čl. 33 odst. 2 písm. a) procedurální směrnice¹⁷ vztahuje na nezletilou osobu, jejíž rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském, ale sama tato nezletilá osoba takové ochrany nepožívá.

Velký senát Soudního dvora odpověděl na tyto otázky záporně. Konkrétně uvedl, že podle nařízení Dublin III je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný členský stát, v němž nezletilá osoba podala písemnou žádost, a že členský stát nemůže prohlásit žádost této osoby za nepřipustnou z důvodu, že rodinní příslušníci nezletilé osoby opustili jiný členský stát, v němž požívali mezinárodní ochrany, a nelegálně přicestovali do členského státu, v němž nezletilá osoba podala žádost. Není-li žádost vyjádřena písemně, je k posouzení příslušný první členský stát, kterému byla žádost o mezinárodní ochranu podána, pokud není podle kritérií uvedených v nařízení určen jako příslušný jiný členský stát.

V tomto ohledu Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že čl. 20 odst. 3 nařízení Dublin III se nepoužije obdobně na situaci, kdy nezletilá osoba a její rodiče podají žádosti o mezinárodní ochranu v členském státě, v němž se toto dítě narodilo, zatímco rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě. Toto ustanovení totiž předpokládá, že rodinní příslušníci nezletilé osoby mají nadále postavení „žadatele“, takže neupravuje situaci dítěte narozeného poté, co jeho rodinným příslušníkům byla přiznána mezinárodní ochrana v jiném členském státě, než ve kterém se dané dítě narodilo a bydlí se svou rodinou. V kontextu režimu zavedeného nařízením Dublin III nelze situaci nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci jsou žadateli o mezinárodní ochranu, považovat za srovnatelnou se situací nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci již takové ochrany požívají. Pojmy „žadatel“¹⁸ a „osoba požívající mezinárodní ochrany“¹⁹ pokrývají totiž odlišná právní postavení, která jsou upravena v různých ustanoveních tohoto nařízení. Obdobné použití čl. 20 odst. 3 na situaci dotyčné nezletilé osoby, jejíž rodinní

¹⁶ Podle tohoto ustanovení, jež se vztahuje na postup převzetí, je situace nezletilé osoby, která doprovází žadatele o mezinárodní ochranu a splňuje definici rodinného příslušníka, neoddělitelná od situace jeho rodinného příslušníka a zabývá se jí členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu tohoto rodinného příslušníka, třebaže nezletilá osoba není sama žadatelem, za předpokladu, že je to v jejím nejlepším zájmu. Stejným způsobem se postupuje v případech dětí narozených po příjezdu žadatele na území některého členského státu, aniž je nutné zahájit nové řízení o jejich převzetí.

¹⁷ Podle tohoto ustanovení mohou členské státy považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřipustnou, pokud mezinárodní ochranu přiznal jiný členský stát.

¹⁸ Ve smyslu čl. 2 písm. c) nařízení Dublin III.

¹⁹ Ve smyslu čl. 2 písm. f) nařízení Dublin III.

příslušníci již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském, by proto jak tuto nezletilou osobu, tak členský stát, který tuto mezinárodní ochranu přiznal jejím rodinným příslušníkům, zbavilo uplatnění postupů stanovených tímto nařízením. To by vedlo mimo jiné k tomu, že by vůči této nezletilé osobě mohlo být vydáno rozhodnutí o přemístění, aniž by bylo zahájeno řízení o jejím převzetí.

Kromě toho nařízení Dublin III stanoví zvláštní pravidla pro případ, kdy je řízení zahájeno vůči rodinným příslušníkům žadatele ukončeno a tito rodinní příslušníci mohou na území některého členského státu pobývat jako osoby požívající mezinárodní ochrany. Konkrétně jeho článek 9 stanoví, že v takové situaci je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný tento členský stát za předpokladu, že dotčené osoby vyjádřily své přání písemně. Tato podmínka zajistí vylučuje uplatnění článku 9 v případě, kdy takové přání nebylo vyjádřeno. K této situaci může dojít zejména tehdy, když je žádost o mezinárodní ochranu dotyčné nezletilé osoby podána v návaznosti na nelegální sekundární migraci její rodiny z prvního členského státu do členského státu, ve kterém byla tato žádost podána. To ovšem nic nemění na skutečnosti, že unijní normotvůrce tímto článkem zavedl ustanovení, které se vztahuje právě na takovou situaci. Navíc se s ohledem na jasné znění článku 9 nelze odchýlit od zmíněného požadavku vyjádření příslušného přání písemně.

Za těchto podmínek v situaci, kdy dotčené osoby nevyjádřily písemně přání, aby členským státem příslušným k posouzení žádosti nezletilé osoby o mezinárodní ochranu byl členský stát, který umožnil jejím rodinným příslušníkům pobývat na svém území jako osobám požívajícím mezinárodní ochrany, bude určení příslušného členského státu provedeno podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III²⁰.

Zadruhé Soudní dvůr rozhodl, že se čl. 33 odst. 2 písm. a) procedurální směrnice nepoužije obdobně na žádost o mezinárodní ochranu podanou nezletilou osobu v některém z členských států, jestliže mezinárodní ochrany v jiném členském státě nepožívá toto dítě samo, nýbrž jeho rodiče. V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že uvedená směrnice taxativně vyjmenovává situace, kdy členské státy mohou považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřijatelnou. Ustanovení upravující důvody nepřijatelnosti má navíc povahu výjimky z povinnosti členských států meritorně posuzovat všechny žádosti o mezinárodní ochranu. Z taxativní povahy výčtu obsaženého v tomto ustanovení i ze skutečnosti, že má povahu výjimky, vyplývá, že toto ustanovení musí být vykládáno restriktivně, takže jej nelze použít na situaci, která neodpovídá jeho znění. Jeho osobní působnost proto nemůže zahrnovat žadatele o mezinárodní ochranu, který sám takové ochrany nepožívá.

²⁰ Podle tohoto ustanovení platí, že pokud nemůže být na základě kritérií vyjmenovaných v nařízení Dublin III určen příslušný členský stát, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost podána.

1.2.2 Vztah závislosti

Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012 (velký senát), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#))

„Nařízení (ES) č. 343/2003 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Humanitární ustanovení – Článek 15 tohoto nařízení – Osoba, již byl poskytnut azyl v členském státě a která je závislá na pomoci žadatele o azyl z důvodu vážné nemoci – Článek 15 odst. 2 nařízení – Povinnost tohoto členského státu, jemuž nepřísluší přezkum na základě kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení, posoudit žádost o azyl podanou uvedeným žadatelem o azyl – Podmínky“

Osoba K protiprávně přicestovala ze třetí země do Polska a v březnu 2008 podala v tomto členském státě první žádost o azyl. Poté opustila polské území a protiprávně přicestovala do Rakouska, kde se připojila k jednomu ze svých dospělých synů, kterému již byl v tomto členském státě společně s jeho manželkou a třemi nezletilými dětmi přiznán status uprchlíka. V dubnu 2008 podala K v Rakousku druhou žádost o azyl. Snacha K se vůči K nachází v situaci závislosti z důvodu novorozeného dítěte, jakož i vážné nemoci a závažného postižení, kterým trpěla v důsledku vážné traumatické události, ke které došlo ve třetí zemi.

Vzhledem k tomu, že rakouské orgány měly za to, že je k posouzení žádosti o azyl podané K příslušná Polská republika, požádaly tento členský stát o přijetí K zpět, a proto její žádost o azyl podanou v Rakousku zamítly.

Předkládající soud se Soudního dvora dotázal, zda je třeba v situaci, jako je situace, o níž rozhodoval, použít humanitární ustanovení uvedené v článku 15 nařízení Dublin II, což by vedlo k příslušnosti Rakouska k rozhodování o této žádosti o azyl.

Soudní dvůr rozhodl, že čl. 15 odst. 2 nařízení Dublin II musí být vykládán v tom smyslu, že za okolností, kdy je osoba, které byl poskytnut azyl v členském státě, závislá z důvodu vážné nemoci na svém příbuzném, který je žadatelem o azyl, ale jehož žádost je v souladu s kritérii uvedenými v kapitole III tohoto nařízení přezkoumávána v jiném členském státě, stává se členský stát, ve kterém tyto osoby bydlí, příslušným ke zkoumání žádosti o azyl. Soudní dvůr měl za to, že tento členský stát přebírá povinnosti spojené s touto příslušností a o této skutečnosti informuje členský stát, který byl původně příslušný, a to i když posledně uvedený stát nepodal v tomto smyslu žádost v souladu s odst. 1 druhou větou téhož článku.

Článek 15 odst. 2 nařízení Dublin II se totiž použije v situaci závislosti, kdy na pomoci rodinného příslušníka přítomného v jiném členském státě, než který byl určen jako příslušný s ohledem na kritéria uvedená v kapitole III tohoto nařízení, není závislý žadatel o azyl samotný, nýbrž naopak je rodinný příslušník přítomný v tomto jiném členském státě závislý na pomoci žadatele o azyl. Toto ustanovení se použije rovněž v případě, kdy v něm uvedené humanitární důvody jsou dány u osoby, která je ve smyslu tohoto ustanovení závislá, a i když není rodinným příslušníkem ve smyslu čl. 2 písm. i)

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

tohoto nařízení, má rodinné vazby k žadateli o azyl a žadatel je schopen jí skutečně poskytnout nezbytnou pomoc^{21 22}.

1.3 Vstup na území

Rozsudky ze dne 26. července 2017 (velký senát), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)) a ze dne 26. července 2017 (velký senát), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))²³

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Příchod mimořádně vysokého počtu státních příslušníků třetích zemí dožadujících se získání mezinárodní ochrany – Zorganizování překročení hranice orgány jednoho členského státu za účelem průjezdu do jiného členského státu – Oprávněný vstup na základě výjimky z humanitárních důvodů – Článek 2 písm. m) – Pojem ‚vízum‘ – Článek 12 – Udělení víza – Článek 13 – Překročení vnější hranice nedovoleným způsobem“

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Příchod mimořádně vysokého počtu státních příslušníků třetích zemí dožadujících se získání mezinárodní ochrany – Zorganizování překročení hranice orgány jednoho členského státu za účelem průjezdu do jiného členského státu – Oprávněný vstup na základě výjimky z humanitárních důvodů – Článek 13 – Překročení vnější hranice nedovoleným způsobem“ – Dvanáctiměsíční lhůta, která počíná běžet od okamžiku překročení hranice – Článek 27 – Opravné prostředky – Rozsah soudního přezkumu – Článek 29 – Šestiměsíční lhůta k provedení přemístění – Počítání lhůt – Podání opravného prostředku – Odkladný účinek“

V roce 2016 syrský státní příslušník ([rozsudek A. S., C-490/16](#)) a členové dvou afghánských rodin ([rozsudek Jafari, C-646/16](#)) překročili hranici mezi Chorvatskem a Srbskem, přestože neměli příslušné vízum. Chorvatské orgány následně zajistily převoz těchto osob až na chorvatsko-slovinskou státní hranici s cílem pomoci jim vycestovat do jiných členských států, aby v nich podaly žádost o mezinárodní ochranu.

Syrský státní příslušník následně podal takovou žádost ve Slovinsku, zatímco příslušníci afghánských rodin učinili totéž v Rakousku. Slovinsko i Rakousko však zastávaly názor, že

²¹ V souladu s čl. 11 odst. 4 nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 ze dne 2. září 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 343/2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 222, s. 3; Zvl. vyd. 19/06, s. 200).

²² Je třeba poznamenat, že v nařízení Dublin III normotvůrce nekodifikoval judikaturu vyplývající z rozsudku ze dne 6. listopadu 2012 (velký senát), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#)), a omezil povinnosti členských států v této oblasti. Článek 16 tohoto nařízení stanoví, že pokud je žadatel závislý na pomoci svého dítěte, sourozence nebo rodiče oprávněně pobývajících na území některého členského státu, nebo pokud je toto dítě, tento sourozenec nebo rodič žadatele závislý na pomoci žadatele, členský stát obvykle ponechá spolu nebo sloučí žadatele s tímto dítětem, sourozencem nebo rodičem.

²³ Rozsudek rovněž uvedený v oddíle III.2.1 nadepsaném „Nedodržení technických ustanovení“.

vzhledem k tomu, že žadatelé vstoupili do Chorvatska nezákonně, je podle nařízení Dublin III na orgánech tohoto členského státu, aby posoudily žádosti těchto osob o mezinárodní ochranu.

Dotyčné osoby napadly příslušná rozhodnutí slovinských a rakouských orgánů u soudu a tvrdily, že jejich vstup do Chorvatska nelze považovat za nedovolený, a že v souladu s nařízením Dublin III jsou proto slovinské a rakouské orgány příslušné k posouzení jejich žádostí.

V této souvislosti se předkládající soudy Soudního dvora dotázaly, zda je třeba vstup dotyčných osob považovat za dovozený či nedovolený ve smyslu nařízení Dublin III. Rakouský soud si rovněž přál zjistit, zda je postoj chorvatských orgánů rovnocenný udělení víza tímto členským státem.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve konstatoval, že ve smyslu nařízení Dublin III je vízum „povolení nebo rozhodnutí členského státu požadované pro tranzit nebo vstup“ na území tohoto členského státu nebo více členských států. Proto pojem „vízum“ odkazuje na akt, který je formálně přijat vnitrostátním orgánem, a nikoli na prosté strpění, a vízum nelze navíc zaměňovat za vstup na území členského státu, jelikož vízum je vyžadováno právě k tomu, aby byl tento vstup umožněn.

Za těchto okolností Soudní dvůr konstatoval, že vstup státního příslušníka třetí země na území členského státu nelze kvalifikovat jako vízum, a to ani v případě, že je tento vstup způsoben výskytem mimořádných okolností, které se vyznačují hromadným přílivem vysídlených osob do Unie. Soudní dvůr dále rozhodl, že překročení hranice v rozporu s podmínkami vyžadovanými předpisy platnými v dotyčném členském státě musí být nutně považováno za „nedovolené“ ve smyslu nařízení Dublin III.

Pokud jde o možnost členských států podle Schengenského hraničního kodexu²⁴ povolit státním příslušníkům třetích zemí, kteří nesplňují podmínky pro vstup, vstup na své území z humanitárních důvodů, Soudní dvůr zdůraznil, že takové povolení platí pouze pro území dotyčného členského státu, a nikoli pro území ostatních členských států.

Pokud by navíc bylo připuštěno, že vstup státního příslušníka třetí země, který členský stát povolil z humanitárních důvodů, na základě výjimky z podmínek pro vstup, které jsou tomuto státnímu příslušníkovi v zásadě uloženy, nepředstavuje překročení hranice nedovoleným způsobem, znamenalo by to, že tento členský stát by nebyl státem příslušným k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, kterou tato osoba podala v jiném členském státě. Takový závěr by byl neslučitelný s nařízením Dublin III, které svěřuje členskému státu, v němž došlo ke vstupu této osoby na území Unie, příslušnost k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, kterou tato osoba podala. Členský stát, který se rozhodl povolit z humanitárních důvodů vstup státního příslušníka třetí země,

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 182, s. 1).

jenž neměl vízum ani nepožíval výjimky z vízové povinnosti, na své území, tedy nemůže být této příslušnosti zproštěn.

Za těchto okolností Soudní dvůr rozhodl, že pojem „nedovolené překročení hranice“ zahrnuje i situaci, kdy členský stát přijme na své území státní příslušníky třetích zemí na základě humanitárních důvodů a podle výjimky z podmínek pro vstup, které jsou v zásadě uloženy státním příslušníkům třetích zemí.

Kromě toho Soudní dvůr s odkazem na mechanismy stanovené nařízením Dublin III, směrnici 2001/55 a čl. 78 odst. 3 SFEU konstatoval, že okolnost, že k překročení hranice došlo v souvislosti s příchodem mimořádně vysokého počtu státních příslušníků třetích zemí dožadujících se získání mezinárodní ochrany, není rozhodující.

Soudní dvůr rovněž zdůraznil, že přijímání těchto státních příslušníků třetích zemí lze usnadnit tím, že ostatní členské státy využijí jednostranně či ve spolupráci s dotčeným členským státem v duchu solidarity, „ustanovení o svrchovanosti“, které jim umožňuje rozhodnout o posouzení žádostí o mezinárodní ochranu, které jim byly podány, i když podle kritérií stanovených nařízením Dublin III nejsou příslušné tyto žádosti posuzovat.

Závěrem připomněl, že k přemístění žadatele o mezinárodní ochranu do příslušného členského státu nesmí dojít, pokud po příchodu mimořádně vysokého počtu státních příslušníků třetích zemí dožadujících se získání mezinárodní ochrany existuje skutečné riziko, že dotyčná osoba bude vystavena nelidskému či ponižujícímu zacházení, pokud se toto přemístění uskuteční.

2. Výjimky z kritérií pro určení příslušného členského státu

2.1 Riziko porušení článku 4 Listiny

Riziko porušení článku 4 Listiny, který stanoví, že „nikdo nesmí být mučen nebo podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu“, může mít vliv na to, který členský stát je příslušný k vyřizování žádostí o mezinárodní ochranu. V závislosti na konkrétním případě se může jednat o riziko:

- během azylového řízení, a to z důvodu systémových nedostatků v tomto řízení a v podmínkách přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v členském státě, do kterého by měl být žadatel přemístěn;
- při přemístění do členského státu určeného jako příslušný z důvodu zvláštního stavu žadatele;
- na konci azylového řízení, a to z důvodu životních podmínek osob požívajících mezinárodní ochrany v členském státě, do kterého by měl být žadatel přemístěn.

**Rozsudek ze dne 21. prosince 2011 (velký senát), N. S. a další (C-411/10 a C-493/10,
[EU:C:2011:865](#))**

„Unijní právo – Zásady – Základní práva – Uplatňování unijního práva – Zákaz nelidského či ponižujícího zacházení – Společný evropský azylový systém – Nařízení (ES) č. 343/2003 – Pojem ‚bezpečné země‘ – Přemístění žadatele o azyl do příslušného členského státu – Povinnost – Vyvratitelná domněnka dodržování základních práv tímto členským státem“

Věci, které vedly k vydání těchto rozsudků, se týkaly několika žadatelů o azyl, kteří přišli do Spojeného království nebo Irska po vstupu do Evropské unie přes Řecko a odmítali přemístění do této země. Tyto osoby se bránily navrácení do Řecka s odůvodněním, že azylové řízení v tomto členském státě vykazuje závažné nedostatky, podíl udělených azylů je tam velmi nízký, soudní opravné prostředky jsou tam nedostatečné a obtížně dostupné a že podmínky přijetí žadatelů o azyl jsou nepřiměřené.

V této souvislosti se předkládající soudy dotázaly Soudního dvora, zda s ohledem na naplnění řeckého azylového systému a jeho účinky na zacházení s žadateli a na posouzení jejich žádostí musí orgány členského státu, které musí přemístit žadatele do Řecka, nejprve ověřit, zda tento stát skutečně dodržuje základní práva. Rovněž se dotázaly, zda v případě, že tento stát nedodržuje základní práva, jsou tyto orgány samy povinny převzít odpovědnost za posouzení žádosti.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že společný evropský azylový systém byl koncipován v kontextu umožňujícím předpokládat, že všechny státy, které se na něm podílejí, dodržují základní práva a že si členské státy mohou v tomto ohledu vzájemně důvěřovat. Na základě této zásady Soudní dvůr zkoumal, zda vnitrostátní orgány, které jsou povinny přemístit osobu do státu příslušného k posouzení žádosti o azyl, jak je určen nařízením Dublin II, musí nejprve přezkoumat, zda jsou v tomto státě dodržována základní práva osob.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že i když sebemenší porušení pravidel upravujících právo na azyl nestačí k tomu, aby bylo zabráněno přemístění žadatele o azyl do obvykle příslušného členského státu, unijní právo brání uplatnění nevyvratitelné domněnky, že členský stát určený jako příslušný dodržuje základní práva Evropské unie. Členské státy, včetně vnitrostátních soudů, totiž nemohou přemístit žadatele o azyl do členského státu určeného jako příslušný, nemohou-li ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl představují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny.

Soudní dvůr dále dodal, že členský stát, který musí žadatele přemístit do státu příslušného podle nařízení a zjistí, že tak nemůže učinit, musí – s výhradou možnosti posoudit žádost sám – přezkoumat ostatní kritéria nařízení, za účelem ověření, zda některé z dále uvedených kritérií umožňuje označit jiný členský stát za příslušný k posouzení žádosti o azyl. V tomto ohledu musí dbát na to, aby nezhoršoval situaci, kdy

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

jsou porušována základní práva tohoto žadatele, postupem určování příslušného členského státu, který by byl nepřiměřeně dlouhý. V případě potřeby mu přísluší, aby posoudil žádost sám.

Je třeba zdůraznit, že v tomto rozsudku Soudní dvůr poprvé rozhodl, že skutečné riziko nelidského nebo ponižujícího zacházení v důsledku systematických nedostatků, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů o azyl, v příslušném členském státě ukládá členským státům povinnost odchýlit se od kritérií pro určení příslušného členského státu stanovených v nařízení Dublin II. Tato zásada vyplývající z judikatury byla následně kodifikována v nařízení Dublin III (čl. 3 odst. 2 druhý pododstavec²⁵).

Rozsudek ze dne 14. listopadu 2013 (velký senát), Puid (C-4/11, [EU:C:2013:740](#))

„Azyl – Listina základních práv Evropské unie – Článek 4 – Nařízení (ES) č. 343/2003 – Článek 3 odst. 1 a 2 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Články 6 až 12 – Kritéria k určení příslušného členského státu – Článek 13 – Podpůrné ustanovení“

Kaveh Puid, íránský státní příslušník, přicestoval do Německa nelegálně poté, co cestoval přes Řecko. Jeho žádost o azyl podaná v Německu byla prohlášena za nepřípustnou s odůvodněním, že podle nařízení Dublin II je členským státem příslušným k posouzení této žádosti Řecko. Před jeho navrácením do posledně uvedeného státu však K. Puid podal žalobu na neplatnost rozhodnutí, kterým byla jeho žádost o azyl prohlášena za nepřípustnou a kterým bylo nařízeno jeho přemístění do Řecka, které bylo v prvním stupni vyhověno, přičemž soud rozhodl, že vzhledem k podmínkám přijímání žadatelů o azyl a vyřizování žádostí o azyl v Řecku bylo Německo povinno žádost posoudit.

V této souvislosti se předkládající soud, který projednával opravný prostředek proti rozhodnutí soudu prvního stupně, Soudního dvora zejména dotázal, zda nařízení Dublin II přiznává žadateli o azyl právo požadovat, aby členský stát posoudil jeho žádost, pokud jej tento stát nemůže přemístit do členského státu, který byl původně určen za příslušný, z důvodu rizika porušení jeho základních práv.

Soudní dvůr především připomněl, že členský stát je povinen nepřemístit žadatele o azyl do členského státu, který byl původně určen za příslušný, pokud systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v původně určeném členském státě představují závažné a prokázané důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského či ponižujícího zacházení. V tomto ohledu Soudní dvůr poznamenal, že ačkoli se členský stát může v takové situaci rozhodnout posoudit žádost sám, není v zásadě povinen tak učinit. V tomto případě musí určit členský stát

²⁵ „Není-li možné přemístit žadatele do členského státu, který byl primárně určen jako příslušný, protože existují závažné důvody se domnívat, že dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 [Listiny], členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, pokračuje v posuzování kritérií stanovených v kapitole III, aby zjistil, jestli nemůže být určen jako příslušný jiný členský stát.“

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

příslušný k posouzení žádosti o azyl, a to tak, že bude pokračovat v přezkumu kritérií stanovených v nařízení. Pokud není schopen jej určit, je za posouzení žádosti odpovědný první členský stát, u kterého byla žádost podána.

Na závěr Soudní dvůr zdůraznil, že členský stát, v němž se žadatel o azyl nachází, musí dbát na to, aby nepřiměřeně dlouhým postupem určování příslušného členského státu nezhoršoval situaci, kdy jsou porušována základní práva tohoto žadatele. V případě potřeby mu přísluší, aby posoudil žádost sám.

Rozsudek ze dne 16. února 2017 (pátý senát), C. K. a další (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))²⁶

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Hranice, azyl a přistěhovalectví – Dublinský systém – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Nelidské či ponižující zacházení – Přemístění závažně nemocného žadatele o azyl do státu příslušného k posouzení jeho žádosti – Neexistence závažných důvodů se domnívat, že v tomto členském státě dochází k systematickým nedostatkům – Povinnosti uložené členskému státu, který má provést přemístění“

Syrská státní příslušnice a egyptský státní příslušník vstoupili na území Evropské unie na základě víza vydaného Chorvatskem a následně podali žádost o azyl ve Slovinsku. Slovinské orgány pak zaslaly chorvatským orgánům žádost o jejich převzetí, neboť Chorvatsko bylo členským státem příslušným podle čl. 12 odst. 2 nařízení Dublin III pro posouzení jejich žádostí o mezinárodní ochranu. Chorvatsko této žádosti vyhovělo. Nicméně vzhledem k tomu, že syrská státní příslušnice byla těhotná, muselo být přemístění dotyčných osob odloženo do narození dítěte. Následně se dotyčné osoby bránily proti svému přemístění do Chorvatska z důvodu, že by mělo negativní následky na zdravotní stav syrské státní příslušnice (která měla rizikové těhotenství a od porodu trpěla obtížemi duševního rázu), jež by mohly ovlivnit rovněž blaho jejího novorozeného dítěte, a že v Chorvatsku byli oběťmi rasově motivovaných výhrůžek a násilí.

V této souvislosti se předkládající soud dotázal, zda za okolností, za nichž by přemístění žadatele o azyl, který je stížen obzvláště závažným duševním nebo fyzickým onemocněním, s sebou neslo skutečné a prokázané riziko značného a nevratného zhoršení zdravotního stavu dotyčné osoby, představuje toto přemístění nelidské a ponižující zacházení ve smyslu tohoto článku, a v případě kladné odpovědi, zda je dotčený členský stát povinen uplatnit „diskreční ustanovení“ stanovené v čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III a přezkoumat sám dotčenou žádost o azyl.

V návaznosti na svou judikaturu vyplývající z [rozsudku ze dne 21. prosince 2011, N. S. a další \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), Soudní dvůr rozhodl, že i při neexistenci závažných důvodů se domnívat, že dochází k systematickým nedostatkům v členském státě příslušném pro posouzení žádosti o azyl, lze přemístění žadatele provést pouze za

²⁶ Rozsudek rovněž uvedený v oddíle I.2.2. nadepsaném „Diskreční ustanovení příslušného členského státu“.

podmínek, které vylučují, že toto přemístění s sebou ponese skutečné a prokázané riziko, že dotyčná osoba bude vystavena nelidskému či ponižujícímu zacházení, které je zakázáno článkem 4 Listiny.

Soudní dvůr dodal, že takovýmto zacházením je přemístění žadatele o azyl, který trpí obzvláště závažným duševním nebo fyzickým onemocněním, pokud by toto přemístění s sebou neslo skutečné a prokázané riziko značného a nevratného zhoršení zdravotního stavu dotyčné osoby. Podle Soudního dvora přísluší tedy orgánům členského státu, který má provést přemístění, a případně jeho soudům, aby vyloučily jakoukoliv závažnou pochybnost týkající se dopadu přemístění na zdravotní stav dotyčné osoby tím, že přijmou nezbytná opatření proto, aby k jejímu přemístění došlo za podmínek, které umožňují vhodným a dostatečným způsobem ochránit zdravotní stav této osoby. V případě, že přijetí uvedených opatření nebude vzhledem k obzvláštní závažnosti onemocnění dotyčného žadatele o azyl dostatečné k zajištění, že jeho přemístění s sebou neponese skutečné riziko značného a nevratného zhoršení jeho zdravotního stavu, přísluší orgánům dotčeného členského státu, aby odložily výkon přemístění dotyčné osoby, a to do doby, než bude její stav takový, že bude způsobilá k takovému přemístění.

Pokud mimoto členský stát zjistí, že se zdravotní stav dotyčného žadatele o azyl v krátké době nezlepší nebo že odklad řízení po dlouhou dobu může zhoršit zdravotní stav dotyčné osoby, může se členský stát rozhodnout, že žádost přezkoumá sám, přičemž uplatní „diskreční ustanovení“, avšak není povinen tak učinit. Avšak za předpokladu, že by zdravotní stav dotyčného žadatele o azyl neumožňoval dožadujícímu členskému státu provést jeho přemístění během šestiměsíční lhůty stanovené v čl. 29 odst. 1 nařízení Dublin III, příslušnému členskému státu zanikne podle Soudního dvora povinnost převzít dotyčnou osobu a příslušným státem se stane dožadující členský stát.

Rozsudek ze dne 19. března 2019 (velký senát), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))²⁷

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Dublinský systém – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Přemístění žadatele o azyl do členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Pojem ‚útěk‘ – Podmínky prodloužení lhůty pro přemístění – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Vážné riziko nelidského či ponižujícího zacházení po skončení azylového řízení – Životní podmínky osob požívajících mezinárodní ochrany v uvedeném členském státě“

Gambijský státní příslušník přicestoval do Evropské unie přes Itálii, kde podal žádost o azyl před tím, než odcestoval do Německa, kde podal novou žádost. Německé orgány poté, co požádaly italské orgány o přijetí dotyčného zpět, zamítly jeho žádost o azyl a nařídily jeho vyhoštění do Itálie. První pokus o přemístění se neuskutečnil z důvodu nepřítomnosti žadatele v ubytovacím zařízení, které mu bylo určeno. Vzhledem k tomu,

²⁷ Rozsudek rovněž uvedený v oddíle II.3 nadepsaném „Lhůta pro přemístění“.

že německé orgány měly za to, že je na útěku, vyrozuměly italské orgány o nemožnosti provést přemístění a o prodloužení lhůty v souladu s čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III. Tento článek stanoví, že lhůta pro přemístění činí šest měsíců, avšak může být prodloužena nejvýše na osmnáct měsíců, pokud je žadatel na útěku. Následně dotyčný uvedl, že navštívil svého známého a nevěděl, že je nutné svou nepřítomnost oznámit. Zároveň podal proti rozhodnutí o přemístění žalobu a po jejím zamítnutí podal odvolání k předkládajícímu soudu. V řízení o odvolání uvedl, že vzhledem k tomu, že nebyl na útěku, nebyly německé orgány oprávněny prodloužit lhůtu pro jeho přemístění do Itálie. Dovolával se rovněž existence systémových nedostatků v Itálii v oblasti azylu, které jsou překážkou pro jeho přemístění do tohoto státu.

Předkládající soud se Soudního dvora dotázal zejména na legalitu takového přemístění, existuje-li riziko, že dotyčný bude podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení po skončení azylového řízení z důvodu životních podmínek osob požívajících mezinárodní ochrany v členském státě, který je obvykle příslušný k posuzování jeho žádosti.

Soudní dvůr rozhodl, že i když se v tomto ohledu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III vztahuje pouze na situaci, která byla předmětem [rozsudku ze dne 21. prosince 2011, N. S. a další \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), v níž toto riziko vyplynulo ze systematických nedostatků, pokud jde o azylové řízení, je přemístění vyloučeno, jsou-li dány vážné a prokazatelné důvody pro domněnku, že žadatel bude takovému riziku vystaven, ať již přímo v okamžiku přemístění, v průběhu azylového řízení nebo po jeho ukončení. Soudní dvůr uvedl, že existence tvrzených nedostatků musí být posouzena vnitrostátním soudem, který projednává žalobu proti rozhodnutí o přemístění, na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů a s ohledem na standard ochrany základních práv zaručený unijním právem.

Soudní dvůr dále upřesnil, že tyto nedostatky musí dosahovat zvláště vysoké míry závažnosti. Pokud jde o životní podmínky osob požívajících mezinárodní ochrany, této míry závažnosti by bylo dosaženo, kdyby se osoba v důsledku nezájmu orgánů členského státu nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitla v situaci silné materiální deprivace, v níž by nemohla uspokojovat své nejzákladnější potřeby a kterou by bylo poškozováno její tělesné či duševní zdraví nebo lidská důstojnost. Naproti tomu skutečnost, že formy rodinné solidarity, kterých mohou využívat státní příslušníci dotyčného členského státu, aby se vyrovnali s nedostatky systému sociálního zabezpečení, obvykle nejsou k dispozici osobám, kterým byla přiznána mezinárodní ochrana, nestačí ke konstatování, že žadatel by byl v případě přemístění do tohoto členského státu vystaven takové situaci. Stejně tak existence nedostatků při provádění integračních programů týkajících se osob, jimž byla tato ochrana přiznána, nestačí k odůvodnění takového konstatování. Každopádně pouhá skutečnost, že sociální ochrana nebo životní podmínky jsou v dožadujícím členském státě příznivější než v členském státě, jemuž obvykle přísluší posouzení žádosti, nestačí k závěru, že v druhém členském státě existuje riziko nelidského či ponižujícího zacházení.

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

Rozsudek ze dne 29. února 2024 (čtvrtý senát), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vzájemná důvěra v případě přemístění) (C-392/22, [EU:C:2024:195](#))

„Řízení o předběžné otázce – Společná politika v oblasti azylu a přistěhovalectví – Žádost o mezinárodní ochranu – Listina základních práv Evropské unie – Článek 4 – Riziko nelidského či ponižujícího zacházení – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 3 odst. 2 – Rozsah povinností členského státu, který požádal o přijetí žadatele zpět příslušným členským státem s úmyslem žadatele do posledně uvedeného členského státu přemístit – Zásada vzájemné důvěry – Důkazní prostředky a míra dokazování skutečného rizika nelidského či ponižujícího zacházení, které vyplývá ze systémových nedostatků – Praxe nuceného navracení (pushback) do třetí země a zajišťování na hraničních přechodech“

Soudní dvůr, kterému rechtbank Den Haag, zittingsplaats's-Hertogenbosch (soud v Haagu, zasedající v 's-Hertogenbosch, Nizozemsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, rozhodl o rozsahu povinností členského státu, který žádá o přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět členským státem příslušným k posouzení této žádosti, v situaci, kdy posledně zmíněný členský stát praktikuje nucené navracení („pushback“) a zajišťování na hraničních přechodech.

Dne 9. listopadu 2021 X, syrský státní příslušník, podal v Polsku žádost o mezinárodní ochranu. Poté dne 21. listopadu 2021 vstoupil na území Nizozemska, kde následujícího dne podal novou žádost o mezinárodní ochranu. Dne 1. února 2022 Polsko vyhovělo žádosti Nizozemska o přijetí X zpět v souladu s ustanoveními nařízení Dublin III. Následně dne 20. dubna 2022 Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, Nizozemsko) rozhodl, že žádost o mezinárodní ochranu podanou X v Nizozemsku nebude posuzovat z důvodu, že je k posouzení této žádosti příslušné Polsko, a odmítl argumenty, které X uplatnil proti svému přemístění.

X podal proti tomuto rozhodnutí žalobu k předkládajícímu soudu, kterou se domáhal zákazu svého přemístění do Polska, přičemž zejména tvrdil, že polské orgány porušily jeho základní práva. Podle svých tvrzení byl po vstupu na polské území třikrát nuceně navrácen do Běloruska. Kromě toho byl přibližně jeden týden zajištěn ve středisku pohraniční stráže, kde byl vystaven velmi špatnému zacházení, zejména z důvodu nedostatečného množství jídla a absence jakéhokoli lékařského vyšetření. X vyjádřil obavy, že pokud by byl přemístěn do Polska, byla by jeho základní práva opět porušena.

Předkládající soud měl za to, že objektivní, spolehlivé, přesné a řádně aktualizované informace prokazují, že Polsko již několik let systematicky porušuje vícero základních práv státních příslušníků třetích zemí tím, že praktikuje nucené navracení, které je pravidelně doprovázeno použitím násilí, a systematicky a v podmínkách popisovaných jako „otřesné“ zadržuje státní příslušníky třetích zemí, kteří protiprávně vstoupí na jeho území.

Za těchto podmínek se předkládající soud Soudního dvora v podstatě tázal, zda skutečnost, že členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu

státního příslušníka třetí země praktikuje vůči takovýmto státním příslušníkům, kteří na jeho hranicích usilují o podání této žádosti, nucené navracení, jakož i jejich zajišťování na svých hraničních přechodech, brání přemístění uvedeného státního příslušníka do tohoto členského státu. Rovněž požádal Soudní dvůr o poskytnutí vodítek k posouzení existence rizika, že tento státní příslušník bude vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení.

Soudní dvůr nejprve potvrdil, že taková praxe nuceného navracení a zajišťování na hraničních přechodech, jaká byla zjištěna předkládajícím soudem v projednávané věci, je neslučitelná s unijním právem a představuje závažné nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů. Praxe nuceného navracení totiž porušuje článek 6 směrnice 2013/32, který je jedním ze základních prvků společného evropského azylového systému. Kromě toho může být v rozporu se zásadou nenavracení zaručenou jakožto základní právo v článku 18 Listiny ve spojení s článkem 33 Ženevské úmluvy²⁸ a čl. 19 odst. 2 Listiny. Pokud jde o praxi zajišťování na hraničních přechodech, bod 15 odůvodnění směrnice 2013/33, jakož i bod 20 odůvodnění nařízení Dublin III připomínají zásadu, podle které by osoba neměla být zajištěna pouze proto, že žádá o mezinárodní ochranu.

Skutečnost, že členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu státního příslušníka třetí země praktikuje nucené navracení, jakož i zajišťování na svých hraničních přechodech, nicméně sama o sobě nebrání přemístění tohoto státního příslušníka do tohoto členského státu. K tomu, aby bylo přemístění vyloučeno, musí totiž zjištěné nedostatky splňovat obě kumulativní podmínky uvedené v čl. 3 odst. 2 druhém pododstavci nařízení Dublin III, podle něhož toto přemístění znemožňují pouze „systémové“ nedostatky, které „s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 [Listiny]“. Z toho vyplývá, že zjištěné nedostatky se musí obecně týkat azylového řízení a podmínek přijetí, které se vztahují na žadatele o mezinárodní ochranu, nebo přinejmenším na určité skupiny těchto žadatelů jako celek. Dále je nezbytné, aby existovaly závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země při přemísťování nebo následkem tohoto přemístění hrozí skutečné riziko, že bude vystaven uvedené praxi, a že jej tato praxe může přivést do situace silné materiální deprivace takové závažnosti, že ji lze postavit na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení zakázanému článkem 4 Listiny.

Pokud jde o míru důkazu a režim dokazování, které umožňují použití čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III, je třeba odkázat na obecná ustanovení a systematiku tohoto nařízení, neboť ve zmíněném ustanovení další upřesnění chybí. Z toho zprvce vyplývá, že členský stát, který má v úmyslu přemístit žadatele o mezinárodní ochranu do příslušného členského státu, musí před tím, než toto přemístění provede, zohlednit veškeré informace, které jsou mu uvedeným žadatelem poskytnuty, zejména pokud jde o možnou existenci skutečného rizika, že bude při

²⁸ Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967.

uvedeném přemístování nebo následkem uvedeného přemístění vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny. Zadruhé musí členský stát, který požádal o přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět, spolupracovat při zjišťování skutečností tím, že posoudí skutečnou existenci tohoto rizika na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných informací a s ohledem na standard ochrany základních práv zaručený unijním právem, případně z vlastního podnětu zohlední relevantní informace týkající se možných systémových nedostatků azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v příslušném členském státě, které nemůže ponechat bez povšimnutí. Pokud zatřetí existují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že v případě přemístění existuje skutečné riziko zacházení, které je v rozporu s článkem 4 Listiny, musí tento členský stát od tohoto přemístění upustit. V takovém případě musí členský stát pověřený určením příslušného členského státu pokračovat v přezkumu kritérií stanovených v kapitole III nařízení Dublin III, aby zjistil, zda může být určen jako příslušný jiný členský stát.

Členský stát, který má v úmyslu provést přemístění, se však může pokusit získat od příslušného členského státu individuální záruky, které jsou dostatečné pro vyloučení skutečného rizika nelidského či ponižujícího zacházení v případě přemístění, a pokud jsou tyto záruky poskytnuty a jeví se jako věrohodné a dostatečné pro vyloučení jakéhokoli skutečného rizika takového zacházení, přemístění provede.

2.2 Diskreční ustanovení dotýcného členského státu

Na základě diskrečního ustanovení stanoveného v čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II a článku 17 nařízení Dublin III může každý členský stát posoudit žádost o azyl, kterou mu podal státní příslušník třetí země, i když podle kritérií stanovených těmito nařízeními není příslušný.

Rozsudek ze dne 30. května 2013 (čtvrtý senát), Halaf (C-528/11, [EU:C:2013:342](#))

„Azyl – Nařízení (ES) č. 343/2003 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Článek 3 odst. 2 – Posuzovací pravomoc členských států – Role vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky – Povinnost členských států vyzvat tento orgán k předložení stanoviska. – Neexistence“

Z. F. Halaf, irácký státní příslušník, podal v Bulharsku žádost o azyl. Vyhledání v systému Eurodac odhalilo, že již dříve podal žádost o azyl v Řecku, a bulharský orgán proto požádal řecké orgány o jeho přijetí zpět. Vzhledem k tomu, že bulharský orgán neobdržel na výše uvedenou žádost odpověď ve lhůtě stanovené nařízením Dublin II²⁹,

²⁹ Článek 20 odst. 1 písm. b) druhá věta nařízení Dublin II.

měl za to³⁰, že Helénská republika souhlasila s přijetím Z. F. Halafa zpět a povolila jeho přemístění do Řecka. Z. F. Halaf podal žalobu u předkládajícího soudu a domáhal se zrušení tohoto posledně uvedeného rozhodnutí. K odůvodnění této žaloby se dovolával skutečnosti, že Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky vyzval evropské vlády, aby přestaly vracet žadatele o azyl do Řecka.

Předkládající soud se zabýval otázkou, zda je možno použít čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II v takové souvislosti s ohledem na skutečnost, že v případě Z. F. Halafa neumožňovala žádná z okolností použití humanitárního ustanovení stanoveného v článku 15 tohoto nařízení.

Soudní dvůr v tomto ohledu nejprve rozhodl, že čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II umožňuje členskému státu, který podle kritérií uvedených v kapitole III tohoto nařízení není považován za příslušný, aby posoudil žádost o azyl, ačkoli neexistuje žádná okolnost, která by odůvodňovala použití humanitárního ustanovení uvedeného v článku 15 uvedeného nařízení. Tato možnost není podmíněna tím, že členský stát příslušný podle uvedených kritérií neodpověděl na žádost o přijetí dotyčného žadatele o azyl zpět. Soudní dvůr poté upřesnil, že členský stát, v němž se nachází žadatel o azyl, není povinen během řízení o určení příslušného členského státu požádat o stanovisko Vysokého komisaře pro uprchlíky při Spojených národech, pokud z dokumentů tohoto orgánu vyplývá, že členský stát příslušný na základě kritérií uvedených v kapitole III nařízení Dublin II porušuje unijní právní předpisy v oblasti azylu.

Rozsudek ze dne 16. února 2017 (pátý senát), C. K. a další (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))³¹

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Hranice, azyl a přistěhovalectví – Dublinský systém – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Nelidské či ponižující zacházení – Přemístění závažně nemocného žadatele o azyl do státu příslušného k posouzení jeho žádosti – Neexistence závažných důvodů se domnívat, že v tomto členském státě dochází k systematickým nedostatkům – Povinnosti uložené členskému státu, který má provést přemístění“

Syrská státní příslušnice a egyptský státní příslušník vstoupili na území Evropské unie na základě víza vydaného Chorvatskem a následně podali žádost o azyl ve Slovinsku. Slovinské orgány pak zaslaly chorvatským orgánům žádost o jejich převzetí, neboť Chorvatsko bylo členským státem příslušným podle čl. 12 odst. 2 nařízení Dublin III pro posouzení jejich žádostí o mezinárodní ochranu. Chorvatsko této žádosti vyhovělo. Nicméně vzhledem k tomu, že syrská státní příslušnice byla těhotná, muselo být přemístění dotyčných osob odloženo do narození dítěte. Následně se dotyčné osoby bránily proti svému přemístění do Chorvatska z důvodu, že by mělo negativní následky

³⁰ Na základě čl. 20 odst. 1 písm. c) tohoto nařízení.

³¹ Rozsudek rovněž uvedený v oddíle I.2.1, nadepsaném „Riziko porušení článku 4 Listiny“ (v tomto oddíle je pojednáno pouze o problematice diskrečního ustanovení).

na zdravotní stav syrské státní příslušnice (která měla rizikové těhotenství a od porodu trpěla obtížemi duševního rázu), jež by mohly ovlivnit rovněž blaho jejího novorozeného dítěte, a že v Chorvatsku byli oběťmi rasově motivovaných výhrůžek a násilí.

V této souvislosti se předkládající soud dotázal, zda za okolností, za nichž by přemístění žadatele o azyl, který je stížen obzvláště závažným duševním nebo fyzickým onemocněním, s sebou neslo skutečné a prokázané riziko značného a nevratného zhoršení zdravotního stavu dotyčné osoby, představuje toto přemístění nelidské a ponižující zacházení ve smyslu tohoto článku, a v případě kladné odpovědi, zda je dotčený členský stát povinen uplatnit „diskreční ustanovení“ stanovené v čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III a přezkoumat sám dotčenou žádost o azyl.

Pokud jde o diskreční ustanovení, Soudní dvůr nejprve uvedl, že se na uplatnění tohoto ustanovení členským státem nevztahuje pouze vnitrostátní právo a jeho výklad podaný ústavním soudem tohoto členského státu, ale představuje otázku výkladu unijního práva ve smyslu článku 267 SFEU. Poté Soudní dvůr rozhodl, že pokud členský stát zjistí, že se zdravotní stav dotyčného žadatele o azyl v krátké době nezlepší nebo že odklad řízení po dlouhou dobu může zhoršit zdravotní stav dotyčné osoby, může se členský stát rozhodnout, že žádost přezkoumá sám, přičemž uplatní „diskreční ustanovení“. Článek 17 odst. 1 nařízení Dublin III, vykládaný ve světle článku 4 Listiny, však nelze vykládat tak, že za takových okolností, jako byly okolnosti ve věci v původním řízení, ukládá tomuto členskému státu povinnost, aby uvedené ustanovení uplatnil. Avšak za předpokladu, že by zdravotní stav dotyčného žadatele o azyl neumožňoval dožadujícímu členskému státu provést jeho přemístění během šestiměsíční lhůty stanovené v čl. 29 odst. 1 nařízení Dublin III, příslušnému členskému státu zanikne podle Soudního dvora povinnost převzít dotyčnou osobu a příslušným státem se stane dožadující členský stát.

Rozsudek ze dne 23. ledna 2019 (první senát), M. A. a další (C-661/17, [EU:C:2019:53](#))

„Řízení o předběžné otázce – Azylová politika – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Diskreční ustanovení – Kritéria pro posouzení“

Dne 10. ledna 2017 potvrdil International Protection Appeals Tribunal (Odvolací soud pro mezinárodní ochranu, Irsko) (dále jen „IPAT“) rozhodnutí irského komisaře pro uprchlíky, který doporučil přemístění S. A. a M. A. a jejich dítěte A. Z. do Spojeného království. Komisař měl za to, že Spojené království je zemí příslušnou k převzetí žádostí o azyl podaných S. A. a M. A. na základě nařízení Dublin III. IPAT měl za to, že není nadán pravomocí k využití možnosti, která mu byla svěřena diskrečním ustanovením stanoveným uvedeným nařízením, podle něhož se může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, která mu byla podána, i když podle kritérií pro určení příslušného členského státu není příslušný.

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

Předkládající soud, který projednával žalobu proti rozhodnutí IPAT, měl za to, že k vyřešení sporu, který projednává, je v zásadě třeba nejprve určit, jaké důsledky může mít vystoupení Spojeného království z Unie na fungování dublinského systému. Soudnímu dvoru proto položil několik otázek.

Soudní dvůr v tomto ohledu především připomněl, že oznámení členského státu o záměru vystoupit z Unie podle článku 50 SEU nemá za následek, že v tomto členském státě přestanou být uplatňovány unijní právní předpisy, takže unijní právo zůstává v plném rozsahu platné až do jeho skutečného vystoupení z Unie.

Poté konstatoval, že ze znění diskrečního ustanovení stanoveného v nařízení Dublin III jasně vyplývá, že toto ustanovení je fakultativní a že tato možnost navíc není žádným zvláštním způsobem podmíněna. Každý členský stát se tudíž může svrchovaně rozhodnout s ohledem na politické, humanitární a praktické úvahy, zda přijme žádost o mezinárodní ochranu k posouzení, třebaže není příslušný na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením. Tento závěr je v souladu s cílem uvedeného ustanovení, aby byly zachovány výsady členských států při výkonu práva na poskytnutí mezinárodní ochrany, a také s ustálenou judikaturou Soudního dvora, podle níž fakultativní ustanovení přiznávají členským státům širokou posuzovací pravomoc. Soudní dvůr rozhodl, že okolnost, že členský stát, v projednávané věci Spojené království, určený jako „příslušný“ ve smyslu nařízení Dublin III, oznámil záměr vystoupit z Unie podle článku 50 SEU, nezavazuje členský stát, jenž rozhoduje o tom, který stát je takto příslušný, v projednávané věci Irsko, aby na základě diskrečního ustanovení sám posoudil žádost o mezinárodní ochranu.

Kromě toho ustanovení nařízení Dublin III nevyžadují, aby členský stát, který není příslušný podle kritérií stanovených tímto nařízením k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, zohlednil nejlepší zájem dítěte a sám posoudil žádost na základě diskrečního ustanovení stanoveného v uvedeném nařízením. Soudní dvůr měl mimoto za to, že nařízení nevyžaduje, aby bylo možné podat opravný prostředek proti rozhodnutí nevyužít možnosti podle diskrečního ustanovení, což nemá vliv na to, že toto rozhodnutí lze napadnout v rámci žaloby proti rozhodnutí o přemístění. Soudní dvůr konečně konstatoval, že není-li prokázán opak, nařízení Dublin III zakládá domněnku, že je v nejlepším zájmu dítěte řešit situaci tohoto dítěte společně se situací jeho rodičů.

3. Absence výslovného rozhodnutí o určení příslušného členského státu

Rozsudek ze dne 4. října 2018 (velký senát), Fathi (C-56/17, [EU:C:2018:803](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Hranice, azyl a přistěhovalectví – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 3 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu bez výslovného rozhodnutí ohledně určení členského státu příslušného k posouzení žádosti – Směrnice 2011/95/EU – Články 9 a 10 – Důvody pronásledování založené na náboženství – Důkaz – Íránské právní předpisy upravující odpadlictví – Směrnice 2013/32/EU – Článek 46 odst. 3 – Účinný opravný prostředek“

V dané věci podal íránský státní příslušník kurdské národnosti žádost o mezinárodní ochranu u Národní agentury pro uprchlíky v Bulharsku z důvodu údajného pronásledování jeho osoby ze strany íránských orgánů z náboženských důvodů, a konkrétně z důvodu jeho konverze ke křesťanství. Příslušný bulharský orgán tuto žádost meritorně posoudil, aniž na základě řízení o určení příslušného členského státu přijal jakékoli výslovné rozhodnutí. Předmětná žádost byla jako nedůvodná zamítnuta, neboť uvedený orgán měl za to, že prohlášení žadatele obsahovala významné rozpory a existence pronásledování nebo hrozby pronásledování v budoucnu ani existence hrozby trestu smrti nebyly prokázány.

V tomto kontextu se předkládající soud dotázal Soudního dvora, zda v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, musí být čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby orgány členského státu meritorně posoudily žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) tohoto nařízení, neexistuje-li výslovné rozhodnutí těchto orgánů, kterým se na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením konstatuje, že posouzení této žádosti příslušelo tomuto členskému státu.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve shledal, že čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgány určitého členského státu meritorně posoudily žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) tohoto nařízení, aniž přijmou výslovné rozhodnutí, kterým se na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením konstatuje, že k uvedenému posouzení byl příslušný tento členský stát. Soudní dvůr mimoto rozhodl, že čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci opravného prostředku podaného žadatelem o mezinárodní ochranu proti rozhodnutí o tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je nedůvodná, není příslušný soud členského státu povinen z úřední povinnosti zkoumat, zda orgány, jež posuzovaly uvedenou žádost, správně uplatnily kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování této žádosti, upravené nařízením Dublin III.

4. Relokace – Mechanismus dočasné odchylky od dublinského mechanismu

Rozsudek ze dne 6. září 2017, Slovensko a Maďarsko v. Rada (C-643/15 a C-647/15, EU:C:2017:631)

„Žaloba na neplatnost – Rozhodnutí (EU) 2015/1601 – Dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Řecké republiky a Italské republiky – Stav nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí na území některých členských států – Relokace těchto státních příslušníků do jiných členských států – Počet žadatelů přidělených členskému státu v rámci relokace – Článek 78 odst. 3 SFEU – Právní základ – Podmínky pro uplatnění – Pojem ‚legislativní akt‘ – Článek 289 odst. 3 SFEU – Závaznost závěrů přijatých Evropskou radou pro Radu Evropské unie – Článek 15 odst. 1 SEU a článek 68 SFEU – Podstatné formální náležitosti – Změna návrhu Evropské komise – Požadavky na novou konzultaci s Evropským parlamentem a na jednomyslnost hlasování v Radě Evropské unie – Článek 293 SFEU – Zásady právní jistoty a proporcionality“

V reakci na migrační krizi, která postihla Evropu v létě 2015, přijala Rada Evropské unie rozhodnutí³², které měla pomoci Itálii a Řecku s masivním přílivem migrantů. Toto rozhodnutí stanoví relokaci 120 000 osob, které zjevně potřebovaly mezinárodní ochranu, z těchto dvou členských států do ostatních členských států Unie po dobu dvou let.

Napadené rozhodnutí bylo přijato na základě čl. 78 odst. 3 SFEU, který stanoví: „[o]citnou-li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, může Rada na návrh Komise přijmout ve prospěch dotyčných členských států dočasná opatření. Rada rozhoduje po konzultaci s Evropským parlamentem.“

Slovensko a Maďarsko, které stejně jako Česká republika a Rumunsko hlasovaly v Radě proti přijetí tohoto rozhodnutí³³, se domáhaly toho, aby jej Soudní dvůr zrušil, přičemž se dovolávaly jednak důvodů směřujících k prokázání, že přijetí tohoto rozhodnutí bylo stíženo procesními vadami nebo bylo založeno na nevhodném právním základě, a jednak toho, že nebylo s to vyřešit migrační krizi ani nebylo k tomuto účelu nezbytné.

Soudní dvůr žaloby podané Slovenskem a Maďarskem v plném rozsahu zamítl.

Soudní dvůr nejprve odmítl argument, že měl být použit legislativní postup³⁴, neboť čl. 78 odst. 3 SFEU stanoví konzultaci s Evropským parlamentem v případě přijímání opatření založeného na tomto ustanovení. V tomto ohledu Soudní dvůr poznamenal, že legislativní postup lze použít pouze tehdy, když jej ustanovení Smluv výslovně zmiňuje. Ustanovení čl. 78 odst. 3 SFEU však výslovně nezmiňuje legislativní postup, takže

³² Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1601 ze dne 22. září 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka (Úř. věst. 2015, L 248, s. 80) (dále jen „napadené rozhodnutí“).

³³ Finsko se zdrželo hlasování, zatímco ostatní členské státy hlasovaly pro přijetí rozhodnutí.

³⁴ Řádný legislativní postup nebo zvláštní legislativní postup podle článku 289 SFEU.

napadené rozhodnutí mohlo být přijato nelegislativním postupem, a je tedy nelegislativním aktem.

V téže souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že čl. 78 odst. 3 SFEU umožňuje unijním orgánům přijmout veškerá opatření nezbytná k efektivní a rychlé reakci na stav nouze v důsledku náhlého přílivu vysídlených osob. Tato opatření se rovněž mohou odchýlit od legislativních aktů, zejména pokud jsou věcně i časově omezena a z hlediska svého účelu či účinků nenahrazují ani trvale nemění ustanovení těchto aktů, což jsou podmínky, které jsou v projednávané věci splněny.

Soudní dvůr rovněž uvedl, že jelikož napadené rozhodnutí je nelegislativním aktem, jeho přijetí nebylo vázáno na splnění požadavků na účast vnitrostátních parlamentů a na veřejnost jednání a hlasování v Radě (tyto požadavky platí pouze pro přijímání legislativních aktů).

Dále Soudní dvůr konstatoval, že časová působnost napadeného rozhodnutí (od 25. září 2015 do 26. září 2017) byla přesně ohraničena, takže jeho dočasnou povahu nelze zpochybnit.

Soudní dvůr dále uvedl, že závěry Evropské rady ze dne 25. a 26. června 2015, podle nichž členské státy rozhodnou „na základě konsenzu“ o rozdělení osob, které zjevně potřebují mezinárodní ochranu, „s přihlédnutím ke konkrétní situaci v jednotlivých členských státech“, nemohly být překážkou přijetí napadeného rozhodnutí. Tyto závěry se totiž týkaly jiného relokačního projektu, jehož cílem bylo rozdělit 40 000 osob mezi členské státy v reakci na příliv migrantů zaznamenaný během prvních šesti měsíců roku 2015. Tento návrh byl předmětem rozhodnutí 2015/1523³⁵, a nikoliv napadeného rozhodnutí v projednávané věci. Soudní dvůr dodal, že Evropská rada nesmí za žádných okolností měnit pravidla hlasování stanovená ve Smlouvách.

Soudní dvůr navíc konstatoval, že ačkoli byly v původním návrhu rozhodnutí Komise provedeny podstatné změny, zejména ty, jejichž cílem bylo provést žádost Maďarska, aby nebylo zařazeno na seznam členských států využívajících relokační mechanismus³⁶, a kvalifikovat tuto zemi jako relokuující členský stát, Parlament byl o těchto změnách řádně informován před přijetím usnesení ze dne 17. září 2015, což mu umožnilo zohlednit je v tomto usnesení. V tomto ohledu Soudní dvůr zdůrazňuje, že další změny provedené po tomto datu se netýkaly samotné podstaty návrhu Komise.

Soudní dvůr mimoto rozhodl, že Rada nebyla povinna přijmout napadené rozhodnutí jednomyslně, i když k přijetí výše uvedených změn se musela odchýlit od původního návrhu Komise. Soudní dvůr totiž konstatuje, že Komise schválila pozměněný návrh prostřednictvím svých dvou členů, kteří byli k tomu pověřeni sborem komisařů.

³⁵ Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1523 ze dne 14. září 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka (Úř. věst. 2015, L 239, s. 146).

³⁶ Maďarsko uvádí, že odmítlo být zařazeno mezi členské státy oprávněné využívat relokační mechanismus, aby nebylo považováno za členský stát příslušný k posuzování žádostí o azyl, které měly být podány v členském státě, přes který migranti skutečně vstoupili na území Unie.

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

Soudní dvůr dále dovodil, že relokační mechanismus stanovený v napadeném rozhodnutí není opatřením, které by bylo zjevně nevhodné pro účely dosažení jeho cíle, totiž pomoci Řecku a Itálii řešit důsledky migrační krize z roku 2015.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že platnost rozhodnutí nemůže být každopádně zpochybněna na základě zpětného posouzení stupně jeho účinnosti. Pokud má unijní normotvůrce posoudit budoucí účinky nové právní úpravy, může být jeho posouzení kritizováno pouze tehdy, jeví-li se jako zjevně nesprávné vzhledem ke skutečnostem, o kterých věděl v okamžiku přijetí této právní úpravy. Tak tomu však v projednávané věci není, neboť Rada provedla na základě detailního posouzení statistických údajů dostupných v dané době objektivní analýzu účinků opatření na daný stav nouze.

Rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Komise v. Polsko, Komise v. Maďarsko, Komise v. Česká republika (Dočasný mechanismus pro relokaci žadatelů o mezinárodní ochranu) (C-715/17, C-718/17 a C-719/17, [EU:C:2020:257](#))

„Nesplnění povinnosti státem – Rozhodnutí (EU) 2015/1523 a (EU) 2015/1601 – Články 5 odst. 2 a 4 až 11 těchto rozhodnutí – Dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Řecké republiky a Italské republiky – Stav nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí na území některých členských států – Relokace těchto státních příslušníků do jiných členských států – Řízení o relokaci – Povinnost členských států oznamovat v pravidelných intervalech, a alespoň každé tři měsíce, počet žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří mohou být rychle přemístěni na jejich území – Navazující povinnosti vedoucí ke skutečné relokaci – Zájmy členských států související s národní bezpečností a veřejným pořádkem – Možnost členského státu dovolávat se článku 72 SFEU jakožto důvodu pro neuplatnění aktů unijního práva, které mají závaznou povahu“

Soudní dvůr vyhověl žalobám pro nesplnění povinnosti podaným Komisí proti Polsku, Maďarsku a České republice, které směřovaly k určení toho, že tyto členské státy tím, že v pravidelných intervalech a alespoň každé tři měsíce neoznamovaly náležitý počet žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří mohli být rychle přemístěni na jejich území, a z toho důvodu nedodržovaly ani další povinnosti týkající se relokace, neplnily povinnosti, které pro ně vyplývaly z unijního práva. Soudní dvůr zaprvé dospěl k závěru, že všechny tři dotčené členské státy neplnily povinnosti plynoucí z rozhodnutí, které přijala Rada za účelem povinné relokace 120 000 žadatelů o mezinárodní ochranu z Řecka a Itálie do ostatních členských států³⁷. Soudní dvůr zadruhé konstatoval, že Polsko a Česká republika neplnily ani povinnosti, které pro ně vyplývaly z dřívějšího rozhodnutí, jež Rada přijala za účelem dobrovolné relokace 40 000 žadatelů o mezinárodní ochranu z Řecka a Itálie do ostatních členských států Unie³⁸. Maďarsko

³⁷ Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1601 ze dne 22. září 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka (Úř. věst. 2015, L 248, s. 80). Platnost tohoto rozhodnutí byla předmětem rozsudku ze dne 6. září 2017, Slovensko a Maďarsko v. Rada (C-643/15 a C-647/15, EU:C:2017:631); viz rovněž tisková zpráva č. 91/17.

³⁸ Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1523 ze dne 14. září 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka (Úř. věst. 2015, L 239, s. 146).

opatřeními týkajícími se relokace, která byla stanovena v posledně uvedeném rozhodnutí, nebylo vázáno.

Rada přijala výše uvedená rozhodnutí (dále jen „rozhodnutí o relokaci“) v září 2015 s ohledem na nouzovou situaci související s příchodem státních příslušníků třetích zemí do Řecka a Itálie. Na základě těchto rozhodnutí³⁹ Polsko v prosinci 2015 oznámilo, že na jeho území může být rychle přemístěno 100 osob. Tyto relokace ovšem neprovedlo a nepřijalo žádný další závazek k relokaci. Co se týče Maďarska, tento členský stát na základě rozhodnutí o relokaci, kterým byl vázán, nikdy neoznámil počet osob, které mohly být přemístěny na jeho území, a neprovedl žádnou relokaci. A konečně Česká republika v únoru a květnu 2016 na základě rozhodnutí o relokaci⁴⁰ oznámila počet 50 osob, které mohly být přemístěny na její území. Z Řecka bylo skutečně přemístěno dvanáct osob; Česká republika ale poté již žádný další závazek k relokaci nepřijala.

Soudní dvůr nejprve odmítl argument tří dotčených členských států, že žaloby Komise jsou nepřípustné, jelikož z důvodu uplynutí dob použitelnosti rozhodnutí o relokaci, k němuž došlo v případě rozhodnutí 2015/1523 dne 17. září 2017 a v případě rozhodnutí 2015/1601 dne 26. září 2017, již nemohou tvrzené nesplnění povinností napravit. Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že pokud Komise navrhne pouze to, aby byla určena existence tvrzeného nesplnění povinnosti zejména za takových situací, jaké nastaly v posuzovaných věcech, kdy akt unijního práva, jehož porušení je namítáno, definitivně přestal platit po uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, tj. po 23. srpnu 2017, je žaloba pro nesplnění povinností přípustná. Určení, že došlo k neplnění povinností, má nadto i nadále praktický význam, a to zejména pro stanovení základu odpovědnosti, která může členskému státu v důsledku nesplnění jeho povinností vzniknout vůči ostatním členským státům, Unii nebo jednotlivcům.

Z hlediska věci samé Polsko a Maďarsko zejména tvrdily, že byly oprávněny neuplatňovat rozhodnutí o relokaci na základě článku 72 SFEU, podle kterého platí, že ustanovení Smlouvy o FEU týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jehož součástí je mimo jiné i azylová politika, se nedotýkají výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti. V tomto směru Soudní dvůr konstatoval, že článek 72 SFEU je ustanovení obsahující odchylku od všeobecných pravidel unijního práva, a proto musí být vykládán striktně. Tento článek tedy členským státům nepřiznává pravomoc odchýlit se od ustanovení unijního práva prostým odkazem na zájmy související s udržováním veřejného pořádku a ochranou vnitřní bezpečnosti, ale ukládá jim, aby prokázaly potřebu využít odchylky stanovené v tomto článku za účelem výkonu své odpovědnosti v těchto oblastech.

Soudní dvůr v této souvislosti uvedl, že podle rozhodnutí o relokaci měl být během celého řízení o relokaci až do provedení přesunu žadatele o mezinárodní ochranu brán ohled na národní bezpečnost a veřejný pořádek. Soudní dvůr měl v tomto ohledu za to,

³⁹ Článek 5 odst. 2 těchto rozhodnutí.

⁴⁰ Článek 5 odst. 2 těchto rozhodnutí.

že příslušným orgánům členských států relokace musí být při zjišťování toho, zda existují přiměřené důvody považovat státního příslušníka třetí země, který má být přemístěn, za hrozbu pro jejich národní bezpečnost nebo veřejný pořádek, přiznán široký prostor pro uvážení. V tomto směru Soudní dvůr poukázal na to, že výraz „hrozba pro [...] národní bezpečnost nebo veřejný pořádek“ ve smyslu rozhodnutí o relokaci⁴¹ musí být vykládán tak, že pod něj spadá jak skutečné, tak potenciální ohrožení národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku. Soudní dvůr nicméně uvedl, že chtějí-li se uvedené orgány dovolávat výše zmíněných důvodů, musí po individuálním posouzení jednotlivých případů odkázat na shodující se, objektivní a přesné skutečnosti, na jejichž základě lze mít podezření, že dotyčný žadatel představuje skutečnou nebo potenciální hrozbu. Proto rozhodl, že mechanismus upravený v těchto ustanoveních bránil tomu, aby se členský stát v rámci řízení o relokaci pouze v zájmu generální prevence a bez prokázání přímé souvislosti s určitým případem kategoricky dovolával článku 72 SFEU jako důvodu pro pozastavení, či dokonce ukončení plnění povinností, které pro něj vyplývaly z rozhodnutí o relokaci.

Soudní dvůr následně rozhodoval o žalobním důvodu uplatněném Českou republikou, který vycházel z nefunkčnosti dotčeného relokačního mechanismu, a uvedl, že nelze připustit, aby členský stát mohl vycházet ze svého jednostranného posouzení údajné neúčinnosti, či dokonce nefunkčnosti relokačního mechanismu stanoveného v uvedených aktech, aby se vyhnul všem povinnostem týkajícím se relokace, které má podle těchto aktů; v opačném případě by totiž mohlo dojít k ohrožení cíle solidarity, který je s rozhodnutími o relokaci inherentně spjat, a k narušení závazné povahy těchto aktů. Nakonec Soudní dvůr připomněl, že rozhodnutí o relokaci byla pro Českou republiku od okamžiku přijetí a po dobu své použitelnosti závazná, a uvedl, že tento členský stát byl povinen plnit povinnosti týkající se relokace stanovené v těchto rozhodnutích bez ohledu na to, že Řecké republiky a Italské republiky poskytoval jiné druhy podpory.

⁴¹ Článek 5 odst. 4 a 7 těchto rozhodnutí.

II. Postup pro přemístění do příslušného členského státu

1. Přijetí zpět v případě nelegálního návratu do členského státu, který provedl přemístění

Rozsudek ze dne 25. ledna 2018 (třetí senát), Hasan (C-360/16, [EU:C:2018:35](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Podmínky a lhůty stanové pro předložení žádosti o přijetí zpět – Nelegální návrat státního příslušníka třetí země do členského státu, který provedl přemístění – Článek 24 – Řízení o přijetí zpět – Článek 27 – Opravné prostředky – Rozsah soudního přezkumu – Okolnosti následující po přemístění“

V říjnu 2014 podal A. Hasan žádost o azyl v Německu. Z vyhledávání v systému Eurodac vyplynulo, že dotýčný již požádal o mezinárodní ochranu v Itálii, takže německý úřad požádal italské orgány, aby na základě nařízení Dublin III přijaly A. Hasana zpět. Italské orgány ponechaly tuto žádost o přijetí zpět bez odpovědi. V lednu 2015 odmítl úřad žádost o azyl podanou A. Hasanem jako nepřipustnou, přičemž se opřel o skutečnost, že Italská republika je členským státem příslušným k posouzení této žádosti, a nařídil jeho přemístění do Itálie. V srpnu 2015 byl A. Hasan přemístěn do Itálie. V průběhu téhož měsíce se však nelegálně vrátil do Německa.

V této souvislosti se předkládající soud Soudního dvora mimo jiné dotázal, zda články 23 a 24 nařízení Dublin III musí být vykládány v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, v níž byl státní příslušník třetí země po podání žádosti o mezinárodní ochranu v prvním členském státě přemístěn do tohoto členského státu v důsledku zamítnutí nové žádosti podané v druhém členském státě a poté se bez povolení k pobytu vrátil na území tohoto druhého členského státu, může být tento státní příslušník předmětem řízení o přijetí zpět nebo tuto osobu lze bez takového řízení znovu přemístit do prvního z těchto členských států.

Soudní dvůr nejprve konstatoval, že se na osobu, která se poté, co podala žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, nelegálně vrátí na území jiného členského státu, aniž tam podá novou žádost o mezinárodní ochranu, může uplatnit řízení upravené v článku 24 nařízení Dublin III. Okolnost, že taková osoba již během prvního pobytu na území druhého z těchto členských států podala žádost o mezinárodní ochranu, která byla zamítnuta v rámci stanoveném v čl. 26 odst. 1 tohoto nařízení, nemůže tuto analýzu změnit. Vzhledem k tomu, že posuzování této žádosti již v tomto členském státě neprobíhá, s sebou tato okolnost nemůže nést, že tato osoba bude považována za osobu, která podala novou žádost o mezinárodní ochranu, jež by buď musela být v souladu s tímto čl. 26 odst. 1 zamítnuta předtím, než bude moci být provedeno přemístění, nebo by musela být posouzena uvedeným členským státem

v souladu s čl. 23 odst. 3 uvedeného nařízení v případě zpoždění při zahájení řízení o přijetí zpět.

Dále Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k tomu, že provedení přemístění nemůže jako takové s konečnou platností určit příslušnost členského státu, do něhož byla dotyčná osoba přemístěna, nelze zamýšlet nové přemístění, aniž je znovu posouzena situace této osoby za účelem ověření, že po přemístění uvedené osoby nepřešla příslušnost na jiný členský stát. V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že takové nové posouzení situace dotyčné osoby může být provedeno, aniž je zpochybněno dosažení cíle rychlého vyřizování žádostí o mezinárodní ochranu, neboť toto nové posouzení znamená jen zohlednění změn, k nimž došlo po přijetí prvního rozhodnutí o přemístění.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že v situaci, v níž byl státní příslušník třetí země po podání žádosti o mezinárodní ochranu v prvním členském státě přemístěn do tohoto členského státu v důsledku zamítnutí nové žádosti podané v druhém členském státě a poté se bez povolení k pobytu vrátil na území tohoto druhého členského státu, může být tento státní příslušník předmětem řízení o přijetí zpět a tuto osobu nelze bez takového řízení znovu přemístit do prvního z těchto členských států.

2. Předběžné rozhodnutí o přemístění

Rozsudek ze dne 31. května 2018 (druhý senát), Hassan (C-647/16, [EU:C:2018:368](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané v některém z členských států státním příslušníkem třetí země – Řízení týkající se převzetí a přijetí zpět – Článek 26 odst. 1 – Přijetí a oznámení rozhodnutí o přemístění před souhlasem dožádaného členského státu s žádostí o přijetí zpět“

Po podání žádosti o mezinárodní ochranu v Německu odcestoval A. Hassan, irácký státní příslušník, do Francie, kde byl zadržen. Francouzské orgány následně požádaly německé orgány o přijetí A. Hassana zpět, přičemž ještě téhož dne rozhodly o jeho přemístění do Německa. Francouzské orgány totiž měly na základě nařízení Dublin III za to, že k posouzení žádosti A. Hassana o mezinárodní ochranu je příslušné Německo, neboť právě v této zemi podal takovou žádost. Adil Hassan napadl rozhodnutí nařizující jeho přemístění do Německa u francouzského soudu. Zejména tvrdí, že toto rozhodnutí je v rozporu s nařízením Dublin III, neboť mu bylo přijato a oznámeno ještě předtím, než dožádaný členský stát (Německo) výslovně nebo implicitně odpověděl na žádost francouzských orgánů o přijetí zpět.

Předkládající soud se Soudního dvora dotázal, zda v tomto kontextu mohly francouzské orgány přijmout rozhodnutí o přemístění A. Hassana a oznámit mu je před tím, než Německo výslovně nebo implicitně souhlasilo s jeho přijetím zpět.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že ze znění, historie vzniku a účelu nařízení Dublin III jasně vyplývá, že rozhodnutí o přemístění může být přijato a oznámeno dotyčné osobě až poté, co dožádaný členský stát výslovně nebo implicitně vyjádří souhlas s přijetím této osoby zpět. Soudní dvůr zejména uvedl, že osoba, jako je A. Hassan, by byla nucena ještě před tím, než dožádaný členský stát odpoví na žádost o přijetí zpět, podat opravný prostředek proti rozhodnutí o přemístění, ačkoli takový opravný prostředek může být podán pouze v případě, že dožádaný členský stát vyjádřil souhlasnou odpověď na žádost o přijetí zpět. Kromě toho by mohl být rozsah práva dotčené osoby na účinný opravný prostředek omezen, pokud by rozhodnutí o přemístění vycházelo pouze z důkazních prostředků a nepřímých důkazů shromážděných dožadujícím členským státem (v projednávané věci Francií). Konečně by připuštění, že k přijetí a oznámení rozhodnutí o přemístění může dojít před vyjádřením odpovědi dožadujícím členským státem, znamenalo, že v členských státech, které nestanoví odklad výkonu takového rozhodnutí před vyjádřením odpovědi dožadujícím členským státem, by dotyčná osoba byla vystavena riziku přemístění do tohoto členského státu ještě předtím, než s tím tento stát vysloví souhlas.

3. Lhůta pro přemístění

Rozsudek ze dne 29. ledna 2009 (čtvrtý senát), Petrosian (C-19/08, [EU:C:2009:41](#))

„Právo na azyl – Nařízení (ES) č. 343/2003 – Přijetí zpět členským státem žadatele o azyl, jehož žádost byla zamítnuta a který se nachází v jiném členském státě, kde podal novou žádost o azyl – Počátek běhu lhůty k provedení přemístění žadatele o azyl – Řízení o přemístění, které je předmětem opravného prostředku, jenž může mít odkladný účinek“

Členové rodiny Petrosianových, arménskému původu, po podání první žádosti o azyl ve Francii, kde byla jejich žádost zamítnuta, podali žádost o azyl ve Švédsku. Švédské orgány požádaly francouzské orgány, aby přijaly členy této rodiny zpět. Poté, co francouzské orgány souhlasily s přijetím rodinných příslušníků zpět, bylo rozhodnuto o jejich přemístění do Francie na základě čl. 20 odst. 1 písm. d) nařízení Dublin II, ale rozhodnutí nařizující jejich přemístění bylo dotčenými osobami několikrát napadeno, v důsledku čehož uplynula šestiměsíční lhůta stanovená v čl. 20 odst. 1 písm. d) nařízení Dublin II⁴². Tato lhůta, která „se počítá od rozhodnutí o opravném prostředku nebo přezkumu“, má umožnit členskému státu, v němž byla žádost o azyl podána, aby provedl přemístění, zatímco její uplynutí má za následek, že odpovědný je již tento stát.

⁴² Podle tohoto ustanovení se přemístění žadatele o azyl do členského státu, který je povinen jej přijmout zpět, provede, jakmile je to z praktického hlediska možné, avšak nejpozději šest měsíců po přijetí žádosti o přijetí zpět jiným členským státem nebo po přijetí rozhodnutí o opravném prostředku nebo přezkumu, pokud má odkladný účinek. Podle odstavce 2 téhož článku, pokud k přemístění nedojde během šestiměsíční lhůty, je příslušný členský stát, ve kterém byla žádost o azyl podána.

V této souvislosti se předkládající soud Soudního dvora dotázal, jaká událost může způsobit počátek běhu šestiměsíční lhůty, a zejména, zda tato lhůta běží již od předběžného soudního rozhodnutí odkládajícího provedení řízení o přemístění, nebo až od soudního rozhodnutí, kterým je rozhodnuto o opodstatněnosti řízení o přemístění a které již nemůže bránit jeho provedení.

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že soudní ochrana zaručená členskými státy, jejichž soudy mohou odložit vykonatelnost rozhodnutí o přemístění, čímž žadateli o azyl umožní účinně napadnout rozhodnutí, jež jsou mu určena, nesmí být obětována požadavku urychleného vyřízení žádostí o azyl. Členské státy, které se rozhodly zavést opravné prostředky, jež mohou vést k rozhodnutím majícím v rámci řízení o přemístění odkladný účinek, totiž nemohou být ve jménu dodržení požadavku urychleného vyřízení žádostí o azyl stavěny do méně výhodné situace, než je situace členských států, které nepovažovaly za nutné tak učinit. Členský stát, který se rozhodl zavést v rámci řízení o přemístění opravné prostředky, které jsou případně spojeny s odkladným účinkem, by byl v nevýhodné situaci, jelikož v případě, že by se mu nepodařilo zorganizovat přemístění žadatele o azyl ve velmi krátké době od rozhodnutí soudu ve věci samé do uplynutí lhůty k provedení přemístění, čelil by riziku, že bude s konečnou platností určen jako příslušný k posouzení žádosti o azyl. Z toho vyplývá, že výklad čl. 20 odst. 1 písm. d) nařízení Dublin II nemůže vést k závěru, že ve jménu dodržení práva Společenství by měl dožadující stát porušit odkladný účinek předběžného soudního rozhodnutí přijatého v rámci řízení o opravném prostředku způsobilém mít takový účinek.

Pokud jde zadruhé o dodržení zásady procesní autonomie členských států, Soudní dvůr uvedl, že kdyby byl přijat výklad čl. 20 odst. 1 písm. d) nařízení Dublin II, podle něhož se lhůta k provedení přemístění počítá již od předběžného rozhodnutí majícího odkladný účinek, vnitrostátní soud, který by chtěl skloubit dodržení této lhůty s dodržáním předběžného soudního rozhodnutí majícího odkladný účinek, by byl nucen rozhodnout o opodstatněnosti řízení o přemístění před uplynutím této lhůty rozhodnutím, které by případně z důvodu nedostatku potřebného času poskytnutého soudcům nemohlo dostatečně zohlednit složitost sporu.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že má-li opravný prostředek odkladný účinek podle právních předpisů dožadujícího členského státu, počítá se lhůta k provedení přemístění nikoliv již od předběžného soudního rozhodnutí odkládajícího provedení řízení o přemístění, ale až od soudního rozhodnutí, kterým je rozhodnuto o opodstatněnosti řízení o přemístění a které již nemůže bránit jeho provedení.

Rozsudek ze dne 19. března 2019 (velký senát), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))⁴³

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Dublinský systém – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Přemístění žadatele o azyl do členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Pojem ‚útěk‘ – Podmínky prodloužení lhůty pro přemístění – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Vážné riziko nelidského či ponižujícího zacházení po skončení azylového řízení – Životní podmínky osob požívajících mezinárodní ochrany v uvedeném členském státě“

Gambijský státní příslušník přicestoval do Evropské unie přes Itálii, kde podal žádost o azyl, a poté odcestoval do Německa, kde podal novou žádost. Německé orgány poté, co požádaly italské orgány o přijetí dotyčného zpět, zamítly jeho žádost o azyl a nařídily jeho vyhoštění do Itálie. První pokus o přemístění se neuskutečnil z důvodu nepřítomnosti žadatele v ubytovacím zařízení, které mu bylo určeno. Vzhledem k tomu, že německé orgány měly za to, že je na útěku, vyrozuměly italské orgány o nemožnosti provést přemístění a o prodloužení lhůty v souladu s čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III. Tento článek stanoví, že lhůta pro přemístění činí šest měsíců, avšak může být prodloužena nejvýše na osmnáct měsíců, pokud je žadatel na útěku. Následně dotyčný uvedl, že navštívil svého známého a nevěděl, že je nutné svou nepřítomnost oznámit. Zároveň podal proti rozhodnutí o přemístění žalobu a po jejím zamítnutí podal odvolání k předkládajícímu soudu. V řízení o odvolání uvedl, že vzhledem k tomu, že nebyl na útěku, nebyly německé orgány oprávněny prodloužit lhůtu pro jeho přemístění do Itálie. Dovolával se rovněž existence systémových nedostatků v Itálii v oblasti azylu, které jsou překážkou jeho přemístění do tohoto státu.

Předkládající soud se Soudního dvora zejména dotázal, za jakých podmínek lze konstatovat, že žadatel o mezinárodní ochranu je na útěku, takže lhůta pro jeho přemístění do členského státu, který byl obvykle příslušný k posouzení jeho žádosti, může být prodloužena.

V tomto ohledu Soudní dvůr zaprvé upřesnil, že pojem „útěk“ ve smyslu čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III zahrnuje zejména existenci úmyslu, takže toto ustanovení je v zásadě použitelné pouze tehdy, když se žadatel vědomě vyhýbá vnitrostátním orgánům, aby přemístění zmařil. Soudní dvůr však dodal, že k zajištění účinného fungování nařízení Dublin III a k zohlednění značných obtíží, se kterými se uvedené orgány mohou setkávat při prokazování úmyslů žadatele, lze předpokládat, že tento žadatel je na útěku, pokud nelze přemístění provést z důvodu, že opustil místo pobytu, které mu bylo určeno, aniž o tom vyrozuměl vnitrostátní orgány, a případně nepožádal o předchozí povolení. Tato domněnka se však uplatní pouze tehdy, když byl žadatel v tomto ohledu řádně informován o svých povinnostech v souladu s článkem 5 směrnice 2013/33. Uvedenému žadateli musí být mimoto ponechána možnost, aby prokázal, že skutečnost, že příslušné

⁴³ Rozsudek je rovněž uveden v oddíle I.2.1 nadepsaném „Riziko porušení článku 4 Listiny“.

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

orgány neinformoval o své nepřítomnosti, je ospravedlněna oprávněnými důvody a není zapříčiněna jeho úmyslem vyhýbat se těmto orgánům.

Zadruhé, co se týče podmínek prodloužení lhůty pro přemístění, Soudní dvůr konstatoval, že mezi dožadujícím členským státem a příslušným členským státem není nezbytná jakákoliv předchozí vzájemná konzultace. Aby mohla být tato lhůta prodloužena maximálně na osmnáct měsíců, stačí, aby dožadující členský stát informoval před uplynutím šestiměsíční lhůty příslušný členský stát o skutečnosti, že žadatel je na útěku, a aby zároveň uvedl novou lhůtu pro přemístění.

III. Rozsah soudního přezkumu rozhodnutí o přemístění

1. Omezený soudní přezkum – Nařízení Dublin II

Soudní dvůr v judikatuře týkající se výkladu nařízení Dublin II umožnil žadateli o azyl zpochybnit volbu kritéria příslušného členského státu pouze s poukazem na existenci systémových nedostatků azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě, které by vedly k porušení jeho základních práv zaručených v článku 4 Listiny.

Rozsudek ze dne 10. prosince 2013 (velký senát), Abdullahi (C-394/12, [EU:C:2013:813](#))

„Řízení o předběžné otázce – Společný evropský azylový systém – Nařízení (ES) č. 343/2003 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl – Přezkum dodržení kritérií příslušnosti k posuzování žádosti o azyl – Rozsah soudního přezkumu“

Shamso Abdullahi, somálská státní příslušnice, která s pomocí převaděčů přicestovala do Rakouska a byla zde zadržena v blízkosti maďarských hranic, podala v srpnu 2011 žádost o mezinárodní ochranu. V souladu s čl. 10 odst. 1 nařízení Dublin II zaslal příslušný rakouský orgán Maďarsku žádost o převzetí, které Maďarsko vyhovělo. Rakouský orgán proto odmítl žádost S. Abdullahi o azyl v Rakousku jako nepřípustnou a rozhodl o jejím přemístění do Maďarska. V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí S. Abdullahi poprvé uvedla, že členským státem příslušným k posouzení její žádosti o azyl není Maďarsko, nýbrž Řecká republika. Tvrdila však, že posledně uvedený stát nedodržuje v jistých ohledech lidská práva, takže provést přezkum její žádosti o azyl musí rakouské orgány.

Vzhledem k tomu, že předkládající soud měl pochybnosti o přijetí příslušnosti členským státem, rozhodl o předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru. V tomto ohledu podotkl, že přezkum příslušnosti členského státu znamená povinnost velmi širokého přezkumu, která je neslučitelná s rychlostí požadovanou při určení příslušného členského státu. I když nařízení Dublin II stanoví právo žadatele o azyl napadnout své

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

přemístění, nezakládá toto nařízení právo na azylové řízení v daném členském státě podle volby žadatele.

Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že čl. 19 odst. 2 nařízení Dublin II musí být vykládán v tom smyslu, že za okolností, kdy členský stát souhlasil s převzetím žadatele o azyl na základě kritéria uvedeného v čl. 10 odst. 1 uvedeného nařízení, to znamená jako členský stát prvního vstupu žadatele o azyl na území Evropské unie, může tento žadatel zpochybnit volbu tohoto kritéria pouze s poukazem na existenci systémových nedostatků azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě, které představují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že uvedený žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny.

2. Rozšířený soudní přezkum – Nařízení Dublin III

Tento vývoj judikatury je způsoben významnou změnou ustanovení o opravných prostředcích proti rozhodnutí o přemístění (viz rozdíl mezi čl. 19 odst. 2 nařízení Dublin II a článkem 27⁴⁴, jakož i bodem 19 odůvodnění nařízení Dublin III). Žadatel o mezinárodní ochranu byl totiž zapojen do řízení o určení příslušného členského státu V rámci tohoto řízení je žadatel informován o kritériích příslušnosti a může předložit informace umožňující správné uplatnění těchto kritérií.

Soudní dvůr proto v níže uvedených rozsudcích připustil, že se žadatel může dovolávat nesprávného použití kritéria příslušnosti, i když nemělo za následek porušení jeho základních práv.

2.1 Nedodržení technických ustanovení

Rozsudky ze dne 7. června 2016 (velký senát), Ghezelbash C-63/15, [EU:C:2016:409](#), a ze dne 7. června 2016 (velký senát), Karim (C-155/15, [EU:C:2016:410](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Článek 12 – Vydávání povolení k pobytu nebo víz – Článek 27 – Opravný prostředek – Rozsah soudního přezkumu“

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států –

⁴⁴ Podle čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III má žadatel o mezinárodní ochranu právo na podání účinného opravného prostředku k soudu co do skutkové i právní stránky ve formě odvolání proti rozhodnutí o přemístění nebo jeho přezkumu.

Článek 18 – Zpětné přijetí žadatele o azyl, jehož žádost je posuzována – Článek 19 – Zánik příslušnosti – Nepřítomnost na území členských států minimálně po dobu tří měsíců – Nové určení příslušného členského státu – Článek 27 – Opravný prostředek – Rozsah soudního přezkumu“

Ve věci Ghezelbash podal íránský státní příslušník u nizozemských orgánů žádost o povolení k dočasnému pobytu. Vzhledem k tomu, že vyhledání ve vízovém informačním systému Evropské unie (VIS) ukázalo, že francouzské diplomatické zastoupení v Íránu udělilo dotyčnému vízum na určité období, nizozemský státní tajemník požádal na základě nařízení Dublin III francouzské orgány, aby dotyčnou osobu převzaly. Tyto orgány této žádosti vyhověly. Avšak při druhém výsledku nizozemskými orgány dotyčný požádal, aby mohl předložit originály dokumentů, které prokazují, že se vrátil do Íránu poté, co navštívil Francii, což podle žadatele implikuje, že posledně uvedený členský stát není příslušný k posouzení jeho žádosti o azyl. Vystala tak otázka, zda je dotyčný oprávněn zpochybnit příslušnost Francouzské republiky k posouzení jeho žádosti o azyl poté, co tento členský stát tuto příslušnost uznal.

V této souvislosti měl Soudní dvůr za to, že čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III ve spojení s bodem 19 odůvodnění tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že žadatel o azyl se může v rámci odvolání proti rozhodnutí o svém přemístění dovolávat nesprávného použití kritéria příslušnosti, které stanoví uvedené nařízení.

Ve věci Karim požádal syrský státní příslušník o mezinárodní ochranu ve Švédsku. Nahlédnutím do systému „Eurodac“ bylo zjištěno, že dotyčný již požádal o tuto ochranu ve Slovinsku, takže Migrationsverket (imigrační úřad, Švédsko, dále jen „úřad“) požádal slovinské orgány, aby si dotyčného převzaly na základě čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III.

Slovinské orgány této žádosti vyhověly. Úřad pak tyto orgány informoval o tom, že dotyčný údajně opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců po podání první žádosti o azyl a má v pasu vstupní vízum do Libanonu. Vzhledem k tomu, že slovinské orgány vzaly zpět souhlas s požadovaným přijetím zpět, úřad žádost dotyčného o mezinárodní ochranu zamítl. Dotyčný měl však za to, že Slovinsko není členským státem příslušným k posouzení jeho žádosti o azyl.

Soudní dvůr nejprve rozhodl, že se čl. 19 odst. 2 nařízení Dublin III, a zejména jeho druhý pododstavec, použije na státního příslušníka třetí země, který podal první žádost o azyl v jednom členském státě a poté doložil, že opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě. Článek 19 odst. 2 první pododstavec nařízení Dublin III totiž stanoví, že povinnost převzít a povinnost přijmout zpět žadatele o azyl podle čl. 18 odst. 1 tohoto nařízení v zásadě zaniká, pokud členský stát příslušný k posouzení žádosti zjistí poté, co je požádán o přijetí žadatele o azyl zpět, že dotyčná osoba opustila území členských států na dobu nejméně tří měsíců. Článek 19 odst. 2 druhý pododstavec uvedeného nařízení však upřesňuje, že žádost podaná po takové době nepřítomnosti se považuje za novou žádost, na základě které je zahájeno nové řízení o určení příslušného členského státu.

Z toho vyplývá, že v situaci, kdy státní příslušník třetí země podal první žádost o azyl v jednom členském státě a poté opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě, čl. 19 odst. 2 uvedeného nařízení ukládá členskému státu, v němž byla podána nová žádost o azyl, povinnost řádně určit, na základě pravidel stanovených v tomto nařízení, členský stát, který je příslušný k posouzení této nové žádosti.

Stejně jako ve výše uvedeném [rozsudku Ghezelbash](#) měl Soudní dvůr dále za to, že čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III musí být vykládán v tom smyslu, že žadatel o azyl může v rámci odvolání proti rozhodnutí o jeho přemístění namítat, že bylo porušeno pravidlo stanovené v čl. 19 odst. 2 druhém pododstavci tohoto nařízení.

Rozsudek ze dne 26. července 2017 (velký senát), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))⁴⁵

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Příchod mimořádně vysokého počtu státních příslušníků třetích zemí dožadujících se získání mezinárodní ochrany – Zorganizování překročení hranice orgány jednoho členského státu za účelem průjezdu do jiného členského státu – Oprávněný vstup na základě výjimky z humanitárních důvodů – Článek 13 – Překročení vnější hranice nedovoleným způsobem – Dvanáctiměsíční lhůta, která počíná běžet od okamžiku překročení hranice – Článek 27 – Opravný prostředek – Rozsah soudního přezkumu – Článek 29 – Šestiměsíční lhůta k provedení přemístění – Počítání lhůt – Podání opravného prostředku – Odkladný účinek“

V roce 2016 A. S., syrský státní příslušník, překročil hranici mezi Chorvatskem a Srbskem, přestože neměl příslušné vízum. Chorvatské orgány následně zajistily převoz této osoby až na chorvatsko-slovinskou státní hranici s cílem pomoci jí vycestovat do jiných členských států, aby v nich podala žádost o mezinárodní ochranu. A. S. následně podal takovou žádost ve Slovinsku. Slovinsko však zastával názor, že vzhledem k tomu, že žadatel vstoupil do Chorvatska nezákonně, je podle nařízení Dublin III na orgánech tohoto členského státu, aby posoudily žádost této osoby o mezinárodní ochranu. A. S. napadl rozhodnutí slovinských orgánů u soudu a tvrdil, že jeho vstup do Chorvatska nelze považovat za nedovolený, a že v souladu s nařízením Dublin III jsou proto slovinské orgány příslušné k posouzení jeho žádosti.

V této souvislosti se předkládající soud v podstatě dotázal Soudního dvora, zda je třeba vstup dotýčných osob považovat za zákonný či nezákonný ve smyslu nařízení Dublin III.

Pokud jde o argumenty, které může žadatel uplatnit v opravném prostředku proti rozhodnutí o přemístění, Soudní dvůr judikoval, že k napadení rozhodnutí o přemístění se žadatel o mezinárodní ochranu může v rámci opravných prostředků stanovených v čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III dovolávat nesprávného použití kritéria příslušnosti,

⁴⁵ Rozsudek rovněž uvedený v oddíle I.1.3 nadepsaném „Vstup na území“.

kteří se týká překročení hranice členského státu nedovoleným způsobem, jež je uvedeno v čl. 13 odst. 1 téhož nařízení. S odkazem na [rozsudek ze dne 7. června 2016, Ghezelbash \(C-63/15, EU:C:2016:409\)](#), ve kterém rozhodl, že takový žadatel se může v rámci práva na podání účinného opravného prostředku dovolávat nesprávného použití kritéria týkajícího se vydání víza, Soudní dvůr uvedl, že se důvody jím uvedené ve zmíněném rozsudku vztahují i na kritérium stanovené v čl. 13 odst. 1 nařízení Dublin III.

Konečně Soudní dvůr zkoumal otázku dopadů podání opravného prostředku proti rozhodnutí o přemístění na počítání lhůt stanovených jednak v čl. 13 odst. 1 nařízení Dublin III, jednak v čl. 29 odst. 2 téhož nařízení. Soudní dvůr připomněl, že cílem obou těchto ustanovení je časové omezení příslušnosti členského státu podle nařízení Dublin III. Podle uvedeného čl. 13 odst. 1 členský stát příslušný na základě kritéria týkajícího se nedovoleného překročení hranice přestává být příslušným 12 měsíců ode dne, kdy k nedovolenému překročení hranice došlo, a podle uvedeného článku 29 musí být přemístění žadatele o mezinárodní ochranu provedeno do šesti měsíců od přijetí žádosti příslušným členským státem nebo od vydání konečného rozhodnutí o opravném prostředku nebo o přezkumu, pokud má podle čl. 27 odst. 3 nařízení Dublin III odkladný účinek.

Soudní dvůr na jedné straně rozhodl, že podání opravného prostředku proti rozhodnutí o přemístění nemá dopad na počítání lhůty stanovené v uvedeném čl. 13 odst. 1, jež představuje podmínku použití kritéria zakotveného v tomto ustanovení. Na druhé straně Soudní dvůr rozhodl, že lhůta stanovená v čl. 29 odst. 1 a 2 počíná běžet až od vydání konečného rozhodnutí o tomto opravném prostředku, má-li uvedený opravný prostředek odkladný účinek, a to včetně případu, kdy se soud, k němuž byl takový opravný prostředek podán, rozhodl předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Tato druhá lhůta se totiž týká výkonu rozhodnutí o přemístění a použije se jedině tehdy, když byly již principiálně naplněny požadavky na přemístění, tj. nejdříve v okamžiku, kdy dožádaný členský stát vyhověl žádosti o převzetí či přijetí zpět.

2.2 Nedodržení lhůt

Rozsudek ze dne 26. července 2017 (velký senát), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Článek 20 – Zahájení postupu určení – Podání žádosti o mezinárodní ochranu – Úřední zápis sepsaný orgánem, který obdržely příslušné orgány – Článek 21 odst. 1 – Lhůty, které jsou stanoveny pro předložení žádosti o převzetí – Přesun příslušnosti na jiný členský stát – Článek 27 – Opravný prostředek – Rozsah soudního přezkumu“

Dne 14. září 2015 projevil T. Mengesteab, eritrejský státní příslušník, úmysl ucházet se o azyl v Německu. Téhož dne mu příslušný orgán vydal osvědčení o prohlášení žadatele

o azyl. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky, Německo, dále jen „úřad“), který je orgánem pověřeným plněním povinností vyplývajících z nařízení Dublin III, obdržel nejpozději dne 14. ledna 2016 originál tohoto osvědčení, jeho kopii nebo alespoň nejdůležitější informace, jež v něm byly uvedeny. Dne 22. července 2016 se konal osobní pohovor T. Mengesteaba u úřadu a T. Mengesteab mohl předložit formální žádost o azyl. Z ověření údajů v systému Eurodac nicméně vyplynulo, že digitalizace jeho otisků prstů již byla provedena v Itálii. Obecně platí, že taková shoda dokazuje, že dotyčná osoba překročila nedovoleným způsobem vnější hranici Unie, což může mít za následek, že k posouzení žádosti o azyl je příslušný členský stát, který hraničí s danou vnější hranicí (v projednávané věci Itálie). Dne 19. srpna 2016 tedy úřad požádal italské orgány o převzetí T. Mengesteaba v souladu s nařízením Dublin III. Italské orgány na tuto žádost neodpověděly, a proto se mělo za to, že jí bylo vyhověno.

Poté, co úřad rozhodnutím ze dne 10. listopadu 2016 zamítl jeho žádost o azyl a nařídil jeho přemístění do Itálie, napadl T. Mengesteab toto rozhodnutí u předkládajícího soudu. Tvrdil, že podle nařízení Dublin III se příslušnost pro posouzení jeho žádosti o azyl přesunula na Německo. Toto nařízení totiž stanoví, že žádost musí být předložena nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy byla podána žádost o mezinárodní ochranu, a že po uplynutí této lhůty je k posouzení uvedené žádosti příslušný členský stát, ve kterém byla žádost o mezinárodní ochranu podána. Podle T. Mengesteaba úřad požádal italské orgány o jeho převzetí až po uplynutí tříměsíční lhůty. V této souvislosti předkládající soud požádal Soudní dvůr o výklad nařízení Dublin III.

Soudní dvůr nejprve rozhodl, že se žadatel o mezinárodní ochranu může v rámci opravného prostředku proti rozhodnutí o svém přemístění dovolávat uplynutí dotčené tříměsíční lhůty, i když je dožádaný členský stát připraven tohoto žadatele převzít. Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že unijní normotvůrce se v rámci nařízení Dublin III neomezil na zavedení organizačních pravidel upravujících vztahy mezi členskými státy za účelem určení příslušného členského státu, nýbrž se rozhodl zapojit do tohoto řízení žadatele o azyl tím, že jim mimo jiné zaručil právo na účinný opravný prostředek proti každému rozhodnutí o přemístění, které bylo vůči nim případně přijato.

Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že žádost o převzetí nelze platně předložit po uplynutí více než tří měsíců od podání žádosti o mezinárodní ochranu. Dvouměsíční lhůta stanovená v nařízení Dublin III pro takovou žádost v případě nalezení shody v rámci systému Eurodac není dodatečnou lhůtou k tříměsíční lhůtě, ale lhůtou kratší, což je odůvodněno tím, že taková shoda představuje důkaz o nedovoleném překročení vnější hranice Unie a zjednodušuje postup určení příslušného členského státu.

Zatřetí, pokud jde o věcné vymezení žádosti o mezinárodní ochranu⁴⁶, Soudní dvůr rozhodl takto: žádost o mezinárodní ochranu se považuje za podanou v okamžiku, kdy

⁴⁶ Žádost, při jejímž podání začíná běžet tříměsíční lhůta.

orgán pověřený plněním povinností vyplývajících z nařízení Dublin III obdrží písemný dokument, který je vyhotoven veřejným orgánem a potvrzuje, že státní příslušník třetí země projevil úmysl ucházet se o mezinárodní ochranu, a případně v okamžiku, kdy tento orgán obdržel pouze nejdůležitější informace, které jsou uvedeny v takovém dokumentu (ale nikoli jeho originál nebo kopii). K účelnému zahájení postupu určení příslušného členského státu potřebuje příslušný orgán, aby byl přesně informován o skutečnosti, že státní příslušník třetí země projevil úmysl ucházet se o mezinárodní ochranu. Není však nezbytné, aby měl písemný dokument, jenž byl vyhotovený za tímto účelem, přesně stanovenou formu nebo aby obsahoval dodatečné důkazy, které jsou relevantní pro použití kritérií, jež jsou stanovena v nařízení Dublin III, či dokonce pro meritorní posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. V tomto stadiu řízení není ani nezbytné, aby již proběhl osobní pohovor. Pokud by obdržení příslušným orgánem (v projednávané věci úřadem) takového písemného dokumentu, jako je dotčené osvědčení o prohlášení, nepostačovalo k prokázání podání žádosti o mezinárodní ochranu, byla by omezena účinnost některých významných záruk, jež jsou přiznány žadatelům o mezinárodní ochranu. Kromě toho by takové řešení mohlo mít dopad na dublinský systém tím, že by zpochybnilo zvláštní postavení, které přiznává prvnímu členskému státu, v němž byla podána žádost o azyl. Předání nejdůležitějších informací, jež jsou v tomto dokumentu obsaženy, příslušnému orgánu je navíc třeba považovat za předání originálu nebo kopie tohoto dokumentu tomuto orgánu. Toto předání proto stačí k prokázání skutečnosti, že se žádost o mezinárodní ochranu považuje za podanou.

Rozsudek ze dne 25. října 2017 (velký senát), Shiri (C-201/16, [EU:C:2017:805](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Článek 27 – Opravný prostředek – Rozsah soudního přezkumu – Článek 29 – Lhůta pro přemístění – Nepřemístění ve stanovené lhůtě – Povinnosti příslušného členského státu – Přenesení příslušnosti – Požadavek na rozhodnutí příslušného členského státu“

Majid Shiri, íránský státní příslušník, napadl před rakouskými soudy zamítnutí své žádosti o mezinárodní ochranu v Rakousku a navrácení do Bulharska. Bulharsko, přes které vstoupil na území Evropské unie a kde také podal takovou žádost, již dříve souhlasilo s jeho přijetím zpět. Majid Shiri tvrdil, že podle nařízení Dublin III se Rakousko stalo příslušným k posouzení jeho žádosti, protože nebyl přemístěn do Bulharska v šestiměsíční lhůtě po přijetí žádosti bulharskými orgány o jeho přijetí zpět.

Předkládající soud se Soudního dvora dotázal, zda podle nařízení Dublin III uplynutí předmětné šestiměsíční lhůty samo o sobě stačí k takovému přenesení příslušnosti mezi členskými státy. Případně se rovněž snažil zjistit, zda se žadatel o mezinárodní ochranu může před soudem dovolávat takového přenesení příslušnosti.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že pokud přemístění neproběhne v šestiměsíční lhůtě, dochází k přenesení příslušnosti v plném rozsahu na členský stát, který požádal

o přijetí zpět (v projednávané věci Rakousko), aniž je nezbytné, aby příslušný členský stát (v projednávané věci Bulharsko) odmítl převzít dotyčnou osobu či ji přijmout zpět. Toto řešení vyplývá nejen ze samotného znění nařízení Dublin III, ale je také v souladu s cílem rychlého vyřízení žádostí o mezinárodní ochranu. Takové řešení totiž zaručuje, že v případě průtahů v řízení o převzetí či řízení o přijetí zpět zaručuje, že k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu dojde v členském státě, v němž se nachází žadatel o mezinárodní ochranu, aby toto posouzení nebylo dále odkládáno.

Soudní dvůr dále konstatoval, že žadatel o mezinárodní ochranu se může dovolat toho, že šestiměsíční lhůta uplynula. To platí bez ohledu na to, zda lhůta uplynula před přijetím rozhodnutí o přemístění nebo po něm. Členské státy jsou v tomto ohledu povinny zajistit účinný a rychlý opravný prostředek. Soudní dvůr v této souvislosti upřesnil, že pokud šestiměsíční lhůta uplynula po dni přijetí rozhodnutí o přemístění, nemohou příslušné orgány dožadujícího členského státu (v tomto případě Rakouska) dotyčnou osobu přemístit do jiného členského státu. Naopak mají povinnost z úřední moci přijmout nezbytná opatření k přijetí přenesení příslušnosti a k neprodlenému vyřízení žádosti o mezinárodní ochranu podané dotyčnou osobou.

Soudní dvůr rovněž konstatoval, že právo, které je stanoveno rakouskou právní úpravou, poukázat na okolnosti, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění v rámci opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí, představuje účinný a rychlý opravný prostředek, který umožňuje dovolat se uplynutí lhůty pro přemístění.

Rozsudek ze dne 13. listopadu 2017 (velký senát), X (C-47/17 a C-48/17, [EU:C:2018:900](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Nařízení (ES) č. 1560/2003 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Kritéria a postupy pro určení – Žádost o převzetí žadatele o azyl nebo o jeho přijetí zpět – Zamítavá odpověď dožádaného členského státu – Žádost o nové posouzení – Článek 5 odst. 2 nařízení č. 1560/2003 – Lhůta pro odpověď – Uplynutí – Účinky“

Spory v původních řízeních se týkaly syrského státního příslušníka a eritrejského státního příslušníka, kteří podali v Nizozemsku žádosti o povolení k přechodnému pobytu pro žadatele o azyl poté, co již podali žádost o mezinárodní ochranu v jiném státě (první z nich v Německu a druhý ve Švýcarsku), přičemž eritrejský státní příslušník přicestoval přes Itálii (kde nebylo prokázáno, že podal žádost o mezinárodní ochranu). Nizozemské orgány podaly na základě čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III žádosti o přijetí dotyčných osob zpět u německých, švýcarských a italských orgánů. Po zamítnutí těchto žádostí podaly nizozemské orgány na základě čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003 žádosti o nové posouzení německým a italským orgánům, avšak tyto orgány na uvedené žádosti neodpověděly vůbec nebo neodpověděly ve lhůtě dvou týdnů stanovené v tomto ustanovení.

Ve věci C-47/17 žalobce tvrdil, že pokud dožádaný členský stát ve stanovených lhůtách odpoví na žádost o přijetí zpět zamítavě, je od daného okamžiku příslušným státem dožadující členský stát. Ve věci C-48/17 se účastníci původního řízení neshodují zejména v tom, zda se žalovaný stal či nestal příslušným k posouzení žádosti o povolení k přechodnému pobytu pro žadatele o azyl podané žalobcem, z důvodu, že italské orgány nejprve zamítly žádost státního tajemníka o přijetí dotčené osoby zpět a poté neodpověděly ve stanovené lhůtě na žádost o nové posouzení. V důsledku toho se předkládající soud obrátil na Soudní dvůr s otázkou, zda je členský stát, jemuž byla podána žádost o převzetí nebo přijetí zpět podle článku 21 nebo článku 23 nařízení Dublin III, na niž odpověděl zamítavě ve lhůtách stanovených v článku 22 nebo článku 25 tohoto nařízení, a jemuž byla následně podána žádost o nové posouzení podle tohoto čl. 5 odst. 2, povinen odpovědět na poslední uvedenou žádost v určité lhůtě. Rovněž se dotázal, o jakou lhůtu se případně jedná a jaké důsledky nastanou, neodpoví-li v této lhůtě dožádaný členský stát na žádost dožadujícího členského státu o nové posouzení.

Po připomenutí, že unijní normotvůrce v nařízení Dublin III ohraničil řízení o vyřizování žádostí o převzetí a o přijetí zpět ze strany dožádaného členského státu řadou závazných lhůt, Soudní dvůr uvedl, že mechanismus upravený v čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003, prostřednictvím něhož může dožadující členský stát podat dožádanému členskému státu žádost o nové posouzení poté, co dožádaný členský stát neodpověděl na žádost o převzetí nebo o přijetí zpět, je fakultativním „dodatečným postupem“, jehož délka musí být striktně a předvídatelným způsobem ohraničena. Podle Soudního dvora by přitom postup nového posouzení vymezený pouze „přiměřenou“ lhůtou pro odpověď nebo bez časového ohraničení délky tohoto posouzení byl v rozporu s cíli nařízení Dublin III, zejména s cílem spočívajícím v urychleném vyřízení žádostí o mezinárodní ochranu.

Soudní dvůr proto rozhodl, že čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát, jemuž byla podána žádost o převzetí nebo o přijetí zpět podle článku 21 nebo článku 23 nařízení Dublin III, na niž po provedení nezbytných kontrol odpověděl s uvedením podrobného odůvodnění zamítavě ve lhůtách stanovených v článku 22 nebo článku 25 posledně uvedeného nařízení a jemuž byla následně podána žádost o nové posouzení ve lhůtě tří týdnů stanovené v čl. 5 odst. 2 prováděcího nařízení č. 1560/2003, je povinen vynasnažit se v duchu loajální spolupráce odpovědět na poslední uvedenou žádost ve lhůtě dvou týdnů stanovené v tomto ustanovení. Neodpoví-li dožádaný členský stát na uvedenou žádost v této dvoutýdenní lhůtě, je dodatečný postup nového posouzení definitivně ukončen, takže dožadující členský stát musí být od uplynutí této lhůty považován za příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, ledaže má ještě k dispozici čas nezbytný k tomu, aby mohl v závazných lhůtách k tomu stanovených v čl. 21 odst. 1 a čl. 23 odst. 2 nařízení Dublin III podat novou žádost o převzetí nebo o přijetí zpět.

2.3 Přezkum rozhodnutí o přemístění v případě přijetí zpět

Rozsudek (velkého senátu) ze dne 2. dubna 2019 (velký senát), H. (C-582/17, [EU:C:2019:280](#))

„Řízení o předběžné otázce – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 18 odst. 1 písm. b) až d) – Článek 23 odst. 1 – Článek 24 odst. 1 – Řízení o přijetí zpět – Kritéria příslušnosti – Nová žádost podaná v jiném členském státě – Článek 20 odst. 5 – Probíhající řízení o určení – Zpětvzetí žádosti – Článek 27 – Opravné prostředky“

Nizozemské orgány požádaly německé orgány o přijetí zpět dvou syrských státních příslušnic, které podaly první žádost o mezinárodní ochranu v Německu, před tím, než tento stát opustily a podaly novou žádost v Nizozemsku. Dotčené osoby se dovolávaly přítomnosti svých manželů požívajících mezinárodní ochrany v Nizozemsku, ale nizozemské orgány odmítly tato tvrzení zohlednit a posoudit jejich žádost s odůvodněním, že v rámci řízení o přijetí zpět se žadatel nemůže dovolávat článku 9 nařízení Dublin III.

Předkládající soud se Soudního dvora dotázal, zda jsou příslušné orgány před podáním žádosti o přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět povinny určit členský stát příslušný k posouzení jeho žádosti, zejména na základě kritéria příslušnosti stanoveného v článku 9 nařízení Dublin III.

V této souvislosti Soudní dvůr připomněl, že řízení o přijetí zpět se použije v případě osob uvedených v čl. 20 odst. 5 nebo v čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) nařízení Dublin III, načež uvedl, že situace, kdy státní příslušník třetí země podá žádost o mezinárodní ochranu v prvním členském státě, poté jej opustí a podá novou žádost v druhém členském státě, spadá do působnosti tohoto řízení, nezávisle na tom, zda žádost podaná v prvním členském státě byla vzata zpět nebo zda její posuzování podle procedurální směrnice již bylo v tomto členském státě zahájeno.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že i když okolnost, zda rozhodnutí o přemístění bylo přijato na závěr řízení o převzetí nebo přijetí zpět, nemůže mít vliv na rozsah práva na účinný opravný prostředek proti takovému rozhodnutí, které je zaručeno v čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III, obě tato řízení podléhají různým režimům, přičemž tento rozdíl se projevuje v tom, kterých ustanovení tohoto nařízení se lze dovolávat na podporu takového opravného prostředku. V rámci řízení o převzetí má totiž postup určování členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu na základě kritérií stanovených v kapitole III nařízení Dublin III ústřední povahu a členský stát, ve kterém byla taková žádost podána, může požádat jiný členský stát o převzetí pouze tehdy, pokud se domnívá, že k posouzení této žádosti je příslušný tento jiný stát. Naproti tomu v rámci řízení o přijetí zpět nejsou tato kritéria příslušnosti relevantní, neboť je důležité pouze to, aby dožádaný členský stát splňoval podmínky stanovené v čl. 20 odst. 5 (tj. že se jedná o členský stát, u něhož byla podána první žádost a probíhá v něm

řízení o určení členského státu příslušného k posouzení této žádosti), nebo v čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) nařízení Dublin III (tj. že se jedná o členský stát, u něhož byla podána první žádost a který po ukončení řízení o určení příslušného členského státu uznal svou příslušnost k posouzení této žádosti).

Soudní dvůr dodal, že irelevantnost kritérií příslušnosti uvedených v kapitole III nařízení Dublin III v rámci řízení o přijetí zpět potvrzuje ta skutečnost, že zatímco článek 22 tohoto nařízení podrobně stanoví, jak mají být tato kritéria uplatňována v rámci řízení o převzetí, článek 25 uvedeného nařízení, který se týká řízení o přijetí zpět, žádné podobné ustanovení neobsahuje a vyžaduje pouze, aby dožádaný členský stát provedl kontroly nezbytné k rozhodnutí o žádosti o přijetí zpět⁴⁷.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že opačný výklad, podle něhož lze takovou žádost předložit pouze tehdy, pokud dožádaný členský stát lze označit za členský stát, který je příslušný podle kritérií příslušnosti uvedených v kapitole III nařízení Dublin III, je v rozporu s obecnou systematikou tohoto nařízení, jehož záměrem bylo zavést dvě samostatná řízení (tj. řízení o převzetí a řízení o přijetí zpět), která se použijí v odlišných případech a řídí se odlišnými ustanoveními. Tento opačný výklad by kromě toho mohl ohrozit dosažení cíle nařízení Dublin III, kterým je zabránit druhotným přesunům žadatelů o mezinárodní ochranu, jelikož by znamenal, že příslušné orgány členského státu, v němž byla podána druhá žádost, by mohly *de facto* přezkoumat závěr, ke kterému dospěly po ukončení řízení o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti příslušné orgány prvního členského státu ohledně vlastní příslušnosti tohoto státu. Kromě toho by tento výklad mohl vést k porušení základní zásady nařízení Dublin III, uvedené v jeho čl. 3 odst. 1, podle níž má žádost o mezinárodní ochranu posoudit pouze jediný členský stát.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že kritérií příslušnosti uvedených v kapitole III nařízení Dublin III se nelze dovolávat na podporu opravného prostředku směřujícího proti rozhodnutí o přemístění přijatému v rámci řízení o přijetí zpět. Avšak vzhledem k tomu, že cílem kritérií příslušnosti uvedených v člancích 8 až 10 nařízení Dublin III je přispět k ochraně nejvlastnějšího zájmu dítěte a rodinného života dotyčných osob, pokud dotyčná osoba předložila příslušnému orgánu druhého členského státu dokumentaci zjevně prokazující, že tento stát musí být považován za příslušný členský stát na základě kritéria uvedeného v článku 9 nařízení Dublin III, musí uvedený členský stát v situaci, na kterou se vztahuje čl. 20 odst. 5 nařízení Dublin III (tedy pokud řízení o určení příslušného členského státu nebylo v prvním členském státě dosud ukončeno), v souladu se zásadou loajální spolupráce uznat vlastní příslušnost. V takové situaci se tedy státní příslušník třetí země může výjimečně dovolávat tohoto kritéria v rámci opravného prostředku proti rozhodnutí o jeho přemístění.

⁴⁷ V tomto ohledu viz také rozsudek ze dne 30. listopadu 2023, *Ministero dell'Interno a další (Společný informační leták - Nepřímé navracení)* (C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 a C-328/21, EU:C:2023:934), zejména body 95 až 102.

2.4 Přezkum rozhodnutí o převzetí nezletilé osoby bez doprovodu

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Zamítnutí převzetí nezletilé osoby egyptské státní příslušnosti bez doprovodu) (C-19/21, [EU:C:2022:605](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Článek 8 odst. 2 a čl. 27 odst. 1 – Nezletilá osoba bez doprovodu, jejíž příbuzný se oprávněně nachází na území jiného členského státu – Zamítnutí žádosti o převzetí této nezletilé osoby tímto členským státem – Právo uvedené nezletilé osoby nebo tohoto příbuzného na účinný opravný prostředek proti rozhodnutí o zamítnutí – Články 7, 24 a 47 Listiny základních práv Evropské unie – Nejlepší zájem dítěte“

I, egyptský státní příslušník, podal v Řecku v době, kdy byl ještě nezletilý, žádost o mezinárodní ochranu, v níž vyjádřil přání, aby byl sloučen se S, svým strýcem, rovněž egyptským státním příslušníkem, který oprávněně pobýval v Nizozemsku. Vzhledem k těmto okolnostem podaly řecké orgány nizozemským orgánům žádost o převzetí I na základě ustanovení nařízení Dublin III, které stanoví, že je-li to v zájmu nezletilé osoby bez doprovodu, je členským státem příslušným k posouzení její žádosti o mezinárodní ochranu stát, ve kterém oprávněně pobývá příbuzný dotyčné osoby, který se o ni může postarat. Státní tajemnice však tuto žádost o převzetí zamítla a následně zamítla i žádost o nové posouzení.

I a S podali stížnost, kterou však státní tajemnice odmítla jako zjevně nepřípustnou s tím, že nařízení Dublin III nestanoví možnost, aby žadatelé o mezinárodní ochranu zpochybnili rozhodnutí o zamítnutí žádosti o převzetí. I a S napadli toto rozhodnutí u rechtbank Den Haag (soud v Haagu, Nizozemsko) s tvrzením, že mají oba právo podat takovou žalobu k soudu na základě čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III.

V této souvislosti se soud v Haagu dotázal Soudního dvora na opravné prostředky proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o převzetí, jež má k dispozici nezletilá osoba bez doprovodu, která je žadatelem o mezinárodní ochranu, a její příbuzný.

Velký senát Soudního dvora rozhodl, že čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III, ve spojení s články 7, 24 a 47 Listiny, ukládá členskému státu, jemuž byla podána žádost o převzetí, povinnost poskytnout právo na podání opravného prostředku k soudu proti svému zamítavému rozhodnutí nezletilé osobě bez doprovodu, která žádá o mezinárodní ochranu, ale nikoliv příbuznému této nezletilé osoby.

Soudní dvůr úvodem připomněl, že při doslovném výkladu se sice zdá, že čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III přiznává žadateli o mezinárodní ochranu právo na opravný prostředek pouze za účelem napadení rozhodnutí o přemístění, avšak znění tohoto ustanovení nevylučuje, aby bylo právo na opravný prostředek přiznáno rovněž žadateli, který je nezletilou osobou bez doprovodu, za účelem napadení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o převzetí podle čl. 8 odst. 2 nařízení Dublin III.

Při určování, zda čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III, nahlížený ve světle článků 7, 24 a 47 Listiny, vyžaduje existenci opravného prostředku proti takovému rozhodnutí o zamítnutí převzetí, je třeba toto ustanovení vykládat nejen s ohledem na jeho znění, ale také s ohledem na jeho cíle, celkovou systematiku a kontext, a zejména jeho vývoj v systému, jehož je součástí.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že podle čl. 47 prvního pododstavce Listiny má každý, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, právo na účinné prostředky nápravy před soudem za podmínek stanovených tímto článkem. Tomuto právu odpovídá povinnost uložená členským státům v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, aby stanovily prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých unijním právem.

Pokud jde o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu a dodržení povinného kritéria příslušnosti stanoveného v čl. 8 odst. 2 nařízení Dublin III, Soudní dvůr poznamenal, že soudní ochrana nezletilého žadatele bez doprovodu se nemůže lišit v závislosti na tom, zda se na tohoto žadatele vztahuje rozhodnutí o přemístění přijaté dožadujícím členským státem, nebo rozhodnutí, kterým dožádaný členský stát zamítá žádost o převzetí tohoto žadatele. Obě tato rozhodnutí totiž mohou porušovat právo, které nezletilá osoba bez doprovodu vyvozuje pro účely posouzení její žádosti o mezinárodní ochranu z tohoto článku, a sice právo na sloučení s příbuzným, který se o ni může postarat. Z toho vyplývá, že v obou případech musí být dotyčné nezletilé osobě umožněno v souladu s čl. 47 prvním pododstavcem Listiny podat opravný prostředek, aby se dovolala porušení tohoto práva.

V projednávané věci by přitom v souladu s čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III, pokud by I po příjezdu do Řecka odcestoval do Nizozemska a podal tam žádost o mezinárodní ochranu a pokud by řecké orgány souhlasily s jeho převzetím jako členský stát prvního příjezdu, byl by dotyčný oprávněn podat k soudu proti rozhodnutí o přemístění přijatému nizozemskými orgány opravný prostředek na základě skutečnosti, že jeden z jeho příbuzných pobývá v Nizozemsku.

V takovém případě by se dotyčný mohl úspěšně dovolávat porušení práva, které vyvozuje jako nezletilá osoba bez doprovodu z čl. 8 odst. 2 nařízení Dublin III. Naproti tomu na základě doslovného výkladu čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III by žadatel, který by zůstal v členském státě vstupu a podal zde žádost o mezinárodní ochranu, byl této možnosti zbaven, neboť v této situaci by nebylo přijato žádné rozhodnutí o přemístění.

Soudní dvůr uzavřel, že nezletilý žadatel bez doprovodu musí mít možnost podat opravný prostředek k soudu podle čl. 27 odst. 1 nařízení Dublin III nejen v případě, že dožadující členský stát přijme rozhodnutí o přemístění, ale také v případě, že dožádaný členský stát zamítne převzetí dotyčné osoby, a to za tím účelem, aby se mohl dovolávat porušení práva přiznaného v čl. 8 odst. 2 tohoto nařízení, což platí tím spíše, že cílem tohoto článku je zajistit plné dodržování základních práv nezletilých osob bez doprovodu, zaručených články 7 a 24 Listiny.

Naproti tomu příbuznému žadatele pobývajícímu v dožádaném členském státě nepřiznává čl. 27 odst. 1 tohoto nařízení právo na opravný prostředek proti takovému zamítavému rozhodnutí. Dále vzhledem k tomu, že mu ani článek 7 a čl. 24 odst. 2 Listiny, ani čl. 8 odst. 2 nařízení Dublin III nepřiznávají práva, kterých by se mohl dovolat u soudu, nemůže tento příbuzný vyvozovat právo na opravný prostředek proti takovému rozhodnutí ze samotného článku 47 Listiny.

2.5 Možnost dovolávat se okolností, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění

Rozsudek ze dne 15. dubna 2021, État belge (Skutečnosti, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění) (C-194/19, [EU:C:2021:270](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Článek 27 – Opravný prostředek – Zohlednění skutečností, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění – Účinná soudní ochrana“

Státní příslušník třetí země H. A. podal v Belgii žádost o azyl. Vzhledem k tomu, že španělské orgány souhlasily s jeho převzetím, jeho žádost byla zamítnuta a bylo vůči němu přijato rozhodnutí o přemístění do Španělska. Krátce poté přicestoval do Belgie i bratr H. A. a podal tam žádost o azyl. H. A. podal proti rozhodnutí o svém přemístění žalobu, přičemž zejména tvrdil, že jeho žádost o azyl a žádost o azyl jeho bratra musí být posouzeny společně.

Tato žaloba byla zamítnuta s odůvodněním, že bratr H. A. přicestoval do Belgie po přijetí sporného rozhodnutí, a při posuzování legality tohoto rozhodnutí tuto okolnost proto nebylo možné zohlednit. H. A. podal u Conseil d'État (Státní rada, Belgie) kasační opravný prostředek, ve kterém namítl porušení svého práva na účinný opravný prostředek, jak vyplývá z nařízení Dublin III⁴⁸ a z článku 47 Listiny. Nezávisle na otázce, zda příjezd bratra H. A. skutečně mohl mít vliv na určení toho, který členský stát je příslušný k posuzování žádosti H. A.⁴⁹ o azyl, musí Conseil d'État (Státní rada) určit, zda žadatel o azyl musí mít možnost dovolávat se okolností, které nastaly po přijetí rozhodnutí o jeho přemístění. Rozhodl se, že se v tomto ohledu obrátí na Soudní dvůr.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku rozhodl, že unijní právo⁵⁰ brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že soud rozhodující o žalobě na neplatnost podané proti rozhodnutí o přemístění nemůže při posuzování této žaloby zohlednit okolnosti, které nastaly po přijetí tohoto rozhodnutí a jsou rozhodující pro správné uplatnění nařízení Dublin III. Jinak je tomu v případě, že tato právní úprava počítá se

⁴⁸ Článek 27 tohoto nařízení.

⁴⁹ Viz definici pojmu „rodinný příslušník“, která je uvedena v čl. 2 písm. g) nařízení Dublin III, a článek 10 tohoto nařízení.

⁵⁰ Článek 27 odst. 1 nařízení Dublin III ve světle bodu 19 odůvodnění tohoto nařízení a článku 47 Listiny.

specifickým opravným prostředkem, který lze podat poté, co nastaly takové okolnosti, jestliže tento opravný prostředek umožňuje *ex nunc* posouzení situace dotyčné osoby, jehož výsledky jsou závazné pro příslušné orgány.

Než k tomuto závěru Soudní dvůr dospěl, připomněl, že nařízení Dublin III⁵¹ stanoví, že osoba, na kterou se vztahuje rozhodnutí o přemístění, má právo na podání účinného opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí a tento opravný prostředek musí zahrnovat mimo jiné i přezkum toho, jak je toto nařízení uplatňováno. Rovněž připomněl, že již rozhodl, že žadatel o mezinárodní ochranu musí mít k dispozici účinný a rychlý opravný prostředek, na jehož základě se může dovolat okolností, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění, pokud je jejich zohlednění rozhodující pro správné použití nařízení Dublin III⁵².

Soudní dvůr však zdůraznil, že členské státy nejsou povinny uspořádat svůj systém opravných prostředků tak, aby byl požadavek zohlednění takových okolností zaručen v rámci posuzování opravného prostředku umožňujícího zpochybnit legalitu rozhodnutí o přemístění. Unijní normotvůrce totiž provedl harmonizaci pouze některých procesních podmínek práva na podání opravného prostředku proti rozhodnutí o přemístění a v nařízení Dublin III není upřesněno, zda toto právo nutně vyžaduje, aby soud, kterému byla věc předložena, mohl provést posouzení legality rozhodnutí o přemístění *ex nunc*. Na základě zásady procesní autonomie je tudíž na každém členském státu, aby upravit tyto procesní podmínky – tyto podmínky přitom nesmějí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných unijním právem (zásada efektivity).

V projednávané věci Soudní dvůr, pokud jde konkrétně o zásadu efektivity, uvedl, že žaloba na neplatnost podaná proti rozhodnutí o přemístění, v jejímž rámci soud, kterému byla věc předložena, nemůže zohlednit okolnosti, které nastaly po přijetí tohoto rozhodnutí a jsou rozhodující pro správné uplatnění nařízení Dublin III, nezajišťuje dostatečnou soudní ochranu, jelikož dotyčné osobě neumožňuje vykonat práva, jež má na základě uvedeného nařízení a článku 47 Listiny. Soudní dvůr však dodal, že taková ochrana může být v rámci vnitrostátního soudního systému jako celku zaručena prostřednictvím specifického opravného prostředku odlišného od opravného prostředku, kterým má být zajištěn přezkum legality rozhodnutí o přemístění, jenž umožňuje takové okolnosti zohlednit. Tento specifický opravný prostředek však musí dotyčné osobě zaručit možnost domoci se toho, aby příslušné orgány dožadujícího členského státu nemohly – pokud okolnost, jež nastala po přijetí rozhodnutí o přemístění, brání jeho výkonu – provést její přemístění. Musí rovněž zajistit, aby v případě, že určitá následná okolnost vede k určení toho, že příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu je dožadující členský stát, byly příslušné orgány tohoto

⁵¹ Článek 27 odst. 1 a bod 19 odůvodnění nařízení Dublin III.

⁵² Viz rozsudky [ze dne 25. října 2017, Shiri \(C-201/16, EU:C:2017:805\)](#), a [ze dne 25. ledna 2018, Hasan \(C-360/16, EU:C:2018:35\)](#).

Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

členského státu povinny přijmout opatření nezbytná k uznání této příslušnosti a směřující k tomu, aby bylo toto posuzování neprodleně zahájeno. Podání tohoto specifického opravného prostředku kromě toho nesmí být podmíněno tím, že je dotyčná osoba zbavena svobody, ani tím, že se blíží výkon rozhodnutí o přemístění.

SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

Ředitelství pro výzkum a dokumentaci

březen 2024